

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminică

INSERATE

Se primesc în biroul administrației (strada Poplicii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un gir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Spre luare aminte.

(R. Ș.) Români de lege veche ori nouă, ori-cum am fi, să nu uităm, că mai presus de toate, *sântem* Români. Să ne călcăm deci pe inimă acolo unde e vorba de cinstea și bunul nume românesc, să înăbușim porniri isvorite din alte gânduri chiar bune, dacă acestea nu se pot întruna decât primejdind buna frăție între Români de legea cea nouă ori veche, între uniți și ortodocși, cum se mai zice.

Cu atât mai mult să înăbușim patimile rele, născute din pizmă și răutate. Să nu facem ceartă pentru treburi bisericesti ori școlare, cum — durere — se întâmplă în multe locuri între uniți și ortodocși. Pentru-că ori-care s'ar alege învingător, *de pagubă tot Români o să ajungă*. Ci să căutăm ca toate lucrurile bune în frățească înțelegere să le punem la cale. Numai astfel ne vom alege cu bucurii simțite de toți Români, cu folos pentru întregul nostru neam.

Cine nu astfel face, ci pornește ceartă între frați, — cine din năcaz și ură către frate se face coadă de topor în mâinile străinilor, este cel mai puțin un **Român** rên, dacă nu chiar **vênzător de neam**.

E trist, că prin unele locuri nici până azi, nu toți Români recunosc aceste adevăruri, ba fac tocmai împotriva lor.

Scrisoarea de mai la vale e o dovadă.

Eată anume, ce ni-se serie:
În comuna noastră sânt Sași 114 familii, Români gr.-cat. 143, Români gr.-or. 35 familii. Noi Români de ambe confesiunile din timpuri vechi am trăit în frățească înțelegere unii cu alții, atât în cele bisericesti-școlare, cât și în cele administrative. Și până a fost între noi buna înțelegere, am fost noi stăpâni aici peste situație, înțelegem și în cele comunale.

Am avut (funogiu) primar de Român, cassar de Român, și în comitet tot în majoritate, și așa am condus trebile noastre în cea mai bună armonie.

Astăzi lucrul merge de tot rău, cu toate-că avem în fruntea trebilor noastre comunale un notar de Român, fiul unui preot român, crescut cu prescură românească, pe dl Ieronim Mircea, care a schimbat cu totul demersul bun al lucrurilor noastre.

Nu știm, îndemnatu-'l-a ura confesională, (sau poate și notarii se amestecă în confesionalism) sau ura personală, ori dorul de a-și face merite? destul, că pe când Români de aici 178 familii față de 114 familii de Sas ar fi putut reporta la alegerea reprezentanței comunale cea mai strălucită învingere, dl notar a despărțit pe Români gr.-or. de frații lor gr.-cat. în conțelegere cu preotul gr.-or. Ioan Dorca, și 'i-a făcut a da mâna cu Sașii, și astfel Români din Ibișdorful-săsesc până acum stăpâni situațiunii, au devenit înfrânți, încât posturile cele mai bune, precum primar, cassar comunal etc. sânt toate în mâna Sașilor. Ear' aceasta s'a făcut la stăruința dlui notar și a preotului gr.-or. Ioan Dorca, pentru a scoate pe Români

gr.-cat. cu totul din reprezentanța comună, de dragul de a avé câțiva Români gr.-or. în reprezentanță, care să joace așa, precum le cântă străinii. Onoare dlui notar și preotului Ioan Dorca! Aceasta e mulțumită pentru lupta noastră purtată, până 'l-am putut aduce de notar între noi.

Fie convins însă domnia-sa, că răul cu rău nu-'l vom răsplăti, lăsăm însă afacerea aceasta în judecata opiniei publice, să o cualifice după dreptate.

Ibișdorful-săsesc (comit. Târnaveimici), 12 Decembrie 1895.

Un alegător.

Care dintre cetitorii noștri nu se va fi întristat cetind asemenea lucru? Cine nu va osândi pe răii și micii de suflet, cari din pisma ce 'și-o poartă unii față de alții, fac de ris întreg neamul românesc, fac să-și ridă în pumni străinii de noi?

La o parte deci cu certurile bisericesti ori școlare, ele numai rău ne pot aduce!

Români de lege veche ori nouă, ori-cum am fi, să avem în vedere, că *mai presus de toate sântem Români!*

Ear' cine batjocorește acest mândru nume, nu mai este vrednic să-'l poarte.

Cine pentru-ca să arete că poate face ceva, nu se dă înderăt nici dela luptă contra fratelui său, isgonit să fie din mijlocul celor cu durere pentru neamul românesc. Cine neamul și-'l vinde, nici în al nouălea neam să nu fie iertat!

FOIȚA.

Poesii populare.

Din Boziaș

culese de *Demetriu Lazar Todoran*, inv.

Frunzuliță de pe deal
Mă iubești mândră, 'n zadar,
Frunzuliță verde, verde
Nu mai trage-a mea nădejde!

Frunză verde, frunză verde
Om de om trage nădejde,
Numai eu și cu mândra
Nu ne tragem nădejdea.

Nu-'mi da, Doamne, mult urft
Mai bine mă 'ngroapă 'n rît,
În mijlocul ritului
În calea iubitului,
Când a veni cu coasa
Rupă-'i-se inima!

Din mândrele ce-am avut
Numai una 'mi-a plăcut,

'Mi-a plăcut, dar' o-am lăsat,
Vai ce jale și bănat!

Ese badea la arat
Și grăul 'l-a blăstemat:
Face-te-ai, grăule, bun
Cum merge mândra pe drum,
Ba să stai la secerat
Ca mândra la sărutat!

De-ar fi fete ca mândra
N'ar mai răsări luna,
Nici luna nici soarele
Pe toate rozoarele.

Bădișor de peste vale
Nu-'ți pune peană-așa mare,
Ci-o pune mai retezată
Precum ai boi în poiată!

Mă plâng, maică, că mă doare,
Mă doare la inimioară
Că drăguțul 'mi-se 'nsoară
Și își ia o bălăioară
Dare-ar D-zeu să moară!

Frunză verde trandafir
Mult mi groază, mult mă mir
Dac'oiu crește ce m'oi face
Că de-acuma gura-'mi place!

Arză-te focul prostie
Multe rele 'mi făcuși mie
N'am la badea omenie!

Săracă străinătate
Mie-'mi ești soră și frate
Și-'mi vei fi până la moarte!

Mult mă 'ntreabă inima
Bine mi mie, ori ba?
Dar' fi spun că nu mi rău,
Lacrimile 'mi curg părau.

Hai dorule și mă vezi
Pe mine când lăcimez,
Să ai inimă de peatră
Tot ai suspina vr'odată!

Cătră cetitori.

Ca foaia să se poată trimite cu înlesnire chiar dela începutul Anului-Nou ce se apropie, rugăm pe abonenții noștri ca să înceapă chiar de pe acum trimiterea prețului de abonament:

2 fl. pe anul întreg

1 fl. pe jumătate an.

Pe mai puțin ca jumătate an nu se primesc abonamente.

Rugăm trimiterea abonamentelor chiar de pe acum mai ales din cauză, că în luna Ianuarie vin deodată așa de multe mandate, încât cu toate-că lucrează câte patru inși, nu birue a le trece în carte și astfel și expediția foii adesea abia se poate face la două săptămâni după primirea abonamentului.

Abonenții vechi să lipească la mandat fășia veche, ear' cei noi sunt rugați să-și scrie adresa curat, să se poată ceti și întreagă, ca să nu fie încurcături cu posta.

Administrația
„FOAIA POPORULUI“.

— Din trecutul nostru. —

Mihaiu-Viteazul.

— Istoria Țării-Românești. —

Mihaiu-Viteazul s'a născut la 1557 în Tirgoviște, și a fost fiul lui *Petrașcu-Vodă*, despre care am spus în numărul 48 al foii noastre, că a fost aproape singurul om cinstit și bun între cei 18 ce s'au pământat în 60 de ani. Pe mama sa o chema *Tudora*. Mihaiu a rămas încă din pruncie fără de tată și 'i-a fost ursit să sufere în pruncia lui mult, ca orfan. Ear' cine nu știe că de cele mai multe-ori din băieții ce mult au suferit, es oameni cu mult mai de folos obștei, decât din cei fericiți și răsfațați.

La vîrstă de 25 ani Mihaiu a luat în căsătorie pe domnița *Stanca*, nepoata

banului Craiovei, la anul 1583. În curînd ajunge Mihaiu el ban al Craiovei, și prin faptele sale își atrage dragostea poporului dar' în același timp ura și pizma domnului de pe atunci al Țării-Românești, *Alexandru Bogdan*. Acesta trimite pe niște oameni ai sei să prindă pe primejdiosul ban și aducîndu-l la București, se-l omoară. Mihaiu a auzit și a cercat să fugă, dar' n'a isbutit, căci a fost prins în drum. În București 'l-au aruncat în temniță și 'l-au chinuit cumplit vreme multă, pe urmă 'l-au osândit la moarte. Dus la locul de perzare, a venit călăul, dar' cum Mihaiu era un om de-o înfățișare groaznică, cât băga fiori în cel-ce-l privia, când călăul s'a apropiat de el și 'l-a vîzut, 'l-au apucat toate sgarciurile groazei, și trântind la pământ uneltele sale, a luat-o la fugă și s'a făcut nevîzut prin mulțime. Poporul și boerii ce erau de față, au luat-o aceasta ca o arătare dela Dumnezeu, și s'au dus și s'au rugat de Domn să ierte pe Mihaiu și 'l-a iertat.

S'a dus Mihaiu după asta la Constantinopol (Țarigrad), și cum acolo avea un bun sprigin într'o rudă a sa după nevastă, a căpătat chiar din mîna Sultanului Turcilor, *Amurat III.*, steagul și sabia, semnul domniei, și s'a întors în Țeară urcându-se în tronul domniei la anul 1593, în vîrstă de 36 ani, în mijlocul celei mai mari bucurii a poporului țării întregi.

Cum află el țeara, în ce hal, în ce ticăloșie, cetitorilor noștri e cunoscut din articolul nostru trecut. Era într'o stare cu adevărat vrednică de plîns: Săracă de oameni și de averi, batjocorită și umilită de Turci fără milă! Orașele din apropierea Dunării, de o parte și de alta a apelor, erau pline de Turci, cari dădeau ca din senin, când le venia pofta, năvală în țeară, ca-și-cum ar merge la o vîntătoare prin un codru fără stăpîn, și jăfuiiau și potopiau și se întorceau înapoi încărcăți bine! Împăratul Turcilor începuse a nu se mai mulțumi cu haraciul (darea în

ban) cel mare, ci lua acum dijmă de oameni vii: tot al 10-lea ficior din fiecare sat, trebuia să-l trimiță la Țarigrad, de-l creștea ca Ienicer, soldat turcesc. Pe urmă acestia veniau de pîrjoleau mai rău biata țeară ce 'i-a născut!

Aceasta îl dură reu pe Mihaiu chiar dintru început. Își puse de gînd să pună capăt unei astfel de stări umilitoare. Dar' mai înainte își căută legături și propte bune. Se învoui cu Papa dela Roma, cu *Rudolf II.* Împăratul Austriei, cu *Sigismund Batori*, principele Ardealului, cu *Aron* domnul Moldovei, și primind încredințările lor bune, în anul următor dela urcarea în scaun, la 13 Noemvrie 1594, el ridică steagul neatîrnării, vestind pe cumpliții Turci, că mica lui țerișoară nu voește de azi înainte să mai știe de jug turcesc! În ziua numită, toți Turcii din București fură uciși până la unul și măcelul se lăți repede, ca focul, peste un lan de grâu uscat și prăjit de soare, așa că într'o săptămînă, nu mai rămase picior de Turc în țeară! Dela margini până la margini, poporul sătul de suferințe, căuta cu sete de leu după sîngele Turcilor, și capetele lor sburau desfăcute de trupuri îndată-ce erau aflați. Mihaiu începuse a face minuni, și anume minuni cum numai cu Românii când ei se pornesc și are cine-'i conduce, se pot face! În patru luni, Mihaiu bătî în 10 locuri pe dușmanii sei, și cuprinse repede, ca dus de o furtună groaznică, toate orașele de pe amîndoi țărmurii Dunării, și trecu în Bulgaria și o cutreeră dela o margine la alta, potopind la păgani, până jos în jos la *Adrianopole!*

Spaimă de moarte cuprinse pe păgani, cari nu puteau cuprinde în grabă cu mintea, această minune trimisă peste ei! Ei se pregătiră cu putere mare asupra îndrăznețului *Voevod* românesc, și despre cruntele și multele bătălii purtate cu Mihaiu, — în numerii viitori.

Din Sasca-română

culese de *Ilie Butiata*, june.

Bate vîntul jos pe baltă
Dragi 'și-au fost dinșii odată,
Nu știu cine le-a mințit
Și 'ntre ei ură-o venit,
Badea mândra 'și-a urft;
Și badea de ura ei
Își astrinse mulți haitei
Și s'a dus la haiteit,
Pe deluțul cu călini
Pe valea cu bulbucini.
Mândra frumos s'a gătit
Tot în haine de mătăsă
Că s'a dus badea de-acasă.
Badia prinse-a șuera
Mândra prinse-a se cânta
Și din gură cuvînta:
Că mie cu soț îmi place
Vino, cine ești încoace!
Badea sta și asculta
Și din gură-așa-'i vorbea:
Decât tu să-'mi fi soție
Mai bine moartea să-'mi vie

În pădurea cea pustie

Nime 'n lume să nu știe!...
Mândra când îl auzia
Inima 'i-se topia
Și din gură-așa grăia:
Ști tu, bade, ce ziceai
Când la noi pe prag ședeai
Și cu mine povestiai,
Că dragostea noastră dragă
Cu noi în pămînt se bagă,
Că dragostea noastră dulce
Cu noi în pămînt se duce!

*

Rele zile-am ajuns, Doamne,
Că fetele toate-'s doamne,
Părinții le mor de foame.
Toată muta-'i cu „păuni“
Mălaiu-'i cu doi zloți buni,
Toată muta-'i mătăsă
Mălaiu nu-'i se 'mbuce-odată
Țipă, mândră, mătasa,
Că mătasa 'i tare mândră
Nu o poți purta flămîndă!...

Altele

culese de *Ioan Veselin*, june.

Zi, bădiță 'n frunză eară
Să te-ascult de cătră seară
Că de când n'ai zis de mult
Doamne, dor 'mi să te-ascult.
Zi bădiță 'n frunză des
Eu ascult afară es,
Zi bădiță, zi mai tare,
Te plătesc c'o sărutare.
Bădiță cu buze moi
Vine sunet pân' la noi,
Când te-ascult seara pe lună
Vai, bădiță, frumos sună!

*

Hai muiere să jucăm
Că fata ni-o mărităm,
Ne pare bine c'am dat-o
Vai de care a luat-o!

Poate fi mândra frumoasă
Podu-'i țese, podu-'i coasă
Șirele de peste cot
Coboară grăul din pod!

Legea comunală.

(Urmare.)

§. 137. Proprietarii comunelor și ai deșerturilor (pustelor) alăturate la acestea, și aceia ai dealurilor și pădurilor îngrijite după un plan economic chibzuit, pot încheia o învoială oare-care din șese în șese ani pentru răscumpărarea dării comunale și a altor cereri prin plățirea unei anumite sume.

Pentru a avea putere aceste învoieli, se cere să fie întărite de la comitat, în contra căruia, dacă a făgăduit întărirea, se poate apela la ministrul de interne (al trebilor din lăuntru a țerii).

§. 138. Slujbașii de stat, oficerii de honvezi, slujbașii comitatului, învățătorii populari, și în comune mici și mari notarii cercuali, ori comunali, — nu plătesc dare comună după plățile ori după pensiunile lor.

Deasemenea nu plătesc nici preoții după acele venite, pe cari le au numai după oficiul de preot ce-l poartă în comuna bisericească.

§. 139. Privitor la adunarea dării comunale, sunt hotărâtoare prescrierile articolului de lege XLIV din 1883.

§. 140. Felul manipulării (îngrijirii) casei și al purtării socoatelor îl statorește prin statut comitatul, luând în socoteală îndrumările statorite de către ministrul de interne și împregiurările din comunele de pe hotarul comitatului.

Acest statut are lipsă de întărirea ministrului de interne.

§. 141. Socotelile (rațiociniul) comunale sunt a se pregăti în mod corăspunzător rubricelor bugetului.

§. 142. Socotelile comunale le cercetează în comunele mici și mari, însuși comitetul comunal în adunarea generală de primăvară.

Ziua adunării ce are să se țină spre acest scop, e a se publica cu 15 zile înainte și e a se înștiința la solgăbiru.

Comitatul se îngrijește în fiecare an mai dinainte despre aceea, ca să se numească pe cât se poate în număr potrivit trebuinței, oameni din afară de comună, cu însărcinarea ca să se infățișeze în adunările de revederea socotelilor, să le conducă și să facă arătare despre cele văzute.

Dacă aceasta nu s'ar putea în fiecare an și pentru fiecare comună, acolo, unde s'au

ivit bănueli în contra îngrijirii averii, sau se înmulțesc în mod simțit cheltuelile, și mai ales darea comună, acolo trebuie trimis așa câte un comisar străin nesmintit.

După primirea înștiințării conerezutul trebuie să fie numai decât încunoștințat de către pretor (solgăbiru) și dacă ar fi împedat, despre aceasta e îndatorat a-l încunoștința pe vicișpan, care are să se îngrijească de înlocuire.

În orașele cu magistrat regulat, înainte de ce socotelile ar fi supuse adunării generale, cercetează planul de socoteli secțiunea de specialitate, (o comisie ce are anume chemarea asta), ear' dacă n'ar fi de acestea, atunci comisia ce se va numi.

Socotelile, ori darea de seamă a oficiului de comptabilitate (de purtare a socotelilor) al secțiunii sau al comisiei numite se pune spre vederea tuturor la casa comună cu 15 zile înainte de adunarea generală.

Adunarea generală e îndatorată a ceti și lua în dezbateră păreri ce le-ar fi făcând plătitorii de dare comună asupra socotelilor.

§. 143. Socotelile astfel revăzute, ori se fac în contra lor plânsori, ori nu, sunt a se așterne dimpreună cu raportul comisarului, la comitat ca să mai vadă și el odată.

Lungă socotelile subșternute comitatului, pe care acesta are să le cerceteze cel mult în timp de un an, sunt a se alătura și păreri ce le vor fi dat singuraticii plătitori de dare comună și părerea părții mai mici din comitet, dacă a avut alta decât cei mai mulți: în acest fel absolutul se poate da numai după întărirea de la comitat.

§. 144. În contra hotărârii comitatului, comuna sau cel îndatorat la darea socotelii, poate apela la ministrul de interne. Dacă comuna și cel obligat la darea socotelii nu e mulțumit nici cu sfârșitul suprarevisuirii ministrului de interne, poate cere, în timp de trei luni de la primirea hotărârii ministeriale, cercetarea judecătorească a părților din socoteli, în contra cărora s'au făcut plânsori. Cererile comunei în contra celui îndatorat la darea socotelii, trebuie însă asigurate, în înțelesul legii, în ori-care stare a pe tractării privitoare la cercetarea socotelilor.

§. 145. Pe cât ajutorul institutelor de binefacere și darurile de milă ale singuraticilor n'ar ajunge pentru îngrijirea săracilor comunei: comuna, amăsurat împregiurărilor, e îndatorată a se îngrijii despre ajutorarea tuturor acelor

săraci aparținători comunei, care nici decum nu se pot susține fără ajutorare obștească.

Dacă îngrijirea nu se poate face decât cu îngreunarea peste măsură a locuitorilor, comuna poate lua îndemână ajutorul comitatului și dacă acesta nu ar avea, — atunci pe acela al statului.

Fiecare comună face comitatului la sfârșitul fiecărui an, dare amănunțită de seamă despre numărul săracilor ei și despre măsurile luate privitor la cauza săracilor.

Mai multe comune ale aceluiași comitat, se pot însoți, cu voe de la comitat, pentru scopul îngrijirii săracilor, ba comitatul poate să și poruncească, ca toate comunele de pe teritoriul ei să facă spre scopul acesta un fond obștesc pentru săraci.

În contra hotărârii, prin care se poruncește aceasta, se poate apela la ministrul de interne, și chiar nedându-se aceasta (apelația), se cere întărirea aceluia. (Va urma.)

Lupta în comitate.

De pe valea Murășului.

Onorată Redacțiune,

În 7 Noemvrie st. n. s'a ținut în Soborsin alegerea de membri la comitat. Cercul acesta e reprezentant prin 5 membri, dar', durere, că dintr'aceștia numai unul a fost Român, dl învățător din Soborsin P. Givulescu, ceilalți străini, cari numai de șubă să nu audă, aleși de Români, excepțiune o ceată de Jidani din Soborsin. Dar' bag-seama toate au sfârșit. Așa și bucuria lor de a fi aleși de Români, și în urmă a se batjocori de ei, s'a sfârșit. Românii li-a venit apă pe urechi, cum se zice; s'au convins din cele petrecute până acum, că străinul nu numai că nu apără interesele Românului, ci din contră, unde numai poate, lucră în contra și spre greutatea aceluia. Parola era deci: jos cu străinii, Românii să ne alegem! Așa în dimineața zilei de alegere, toți alegătorii noștri români din Soborsin, Troaș, Temeșești, Vienești și Halaliș, uniți în cugete și în simțiri, s'au adunat în școala din Soborsin, în număr complet, și au hotărât că în cele trei locuri vacante, să aleagă pe cel mai hotărât apărător al opiniei: pe dl Vasile Mangra, apoi pe dl Traian Vătan, preot în Arad, un tinăr de mari speranțe, și în fine pe bravul preot din Soborsin: Iosif Ognean. Dela școală

Brățaria de peste mână
E cusută pe făină
Chindesită pe slănină!

Frunză verde măierană
Mă luă Neamțul cătană,
De m'a ținea Neamțul bine
El va cătâni cu mine,
De m'a ținea Neamțul rău
Frunza, codrul e al meu!

Pus'am gândul dracului
Să fur calul Neamțului,
Neamțul bătrân și bărbos
Nu poate merge pe jos.

Frunză verde de sălcută
Veniți a mele drăguțe
Și-mi faceți o litargie
Ca să scap din cătânie,

Răsare luna prin pruni
La mândra n'am fost de Lună,
Răsare luna prin peri
La mândra n'am fost de ieri!

Din Șăulia-de-Câmpie.

Culese de *Iacob Ormenișanu*, june.

Frunză verde de săcară
Vină tu, bade, pe seară
Că bărbatu-'i dus la moară
Pice peatra și-'l omoară
Acasă să nu mai vie
Să-'ți rămân, bădiță, ție!

Cine dracu-a mai văzut
Capră neagră potcovită
Fată mare și greșită,
Capră albă și târcată
Fată mare și buzată!

Nici cu gândul n'am gândit
Cine m'a ciufuluit:
Paele de după șură
Și lelea cât o untură,
Paele de după stog
Și mândra cât un hârciog!

M'a făcut, maica făcut
Cu ochi negri de ochit

Cu sprinceana de-amăjit
Cu gura de 'ncluit!

Domnișoară încă-aș fi
Da carte nu știu ceti
Domnișoară-aș vrea să fiu
Da carte nu știu să scriu!

Frunză verde frunză 'n frunză
M'a mușcat mândra de buză
D'asa m'a mușcat de rău
Curge sângele părau,
Da mie nu-mi pare rău
Că m'o mușcat mândra rău,
M'a mușcat că m'a plăcut
Nici un pic nu m'a durut!

De-aș muri și de-aș muri
Când cu mândra m'aș iubi,
De-aș muri în dimineață
Cu capul la mândra 'n brațe,
De-aș muri să mor pe seară
Cu capul la mândra 'n poală.

alegătorii porniră către locul de alegere, cu conducătorii în frunte. Doamne! să fi văzut, ce privește frumoasă! Românii noștri, vre-o 100 de bărbați mergeau în șir, cu fețele senine, conștii, că au să îndeplinească un lucru mare. Să fi văzut apoi străinii, unii îngâlfiziți, alții strîmbați, unii tremurând, alții suspinând. Dar' când au aflat, că pe dl Mangra vor să-l aleagă! Erau să-și peară capul! Umblat-au să ademenească pe alegători; datu-s'au porunci aspre primarilor, nimic însă n'a folosit. Românii au rămas credincioși hotărîrii lor și astfel au fost aleși dl Mangra, Vătan și Ognean câte cu 80—90 voturi pe lângă candidații străini, cari abia au căpătat 7—24 voturi, se înțelege, eară dela ai lor.

Onoare vouă, alegători români din Soborșin, Temesești, Troaș, Vienesți și Halaliș! Meritați lauda tuturor Românilor. Ear' ca să fie cunoscuți tuturor, aceia dintre alegători, cari mai mult s'au ostenit, ca această manifestațiune națională să triumfeze așa frumos, îi însemn cu numele: Ioan Mladin, Eftimie Mladin, Arsenie Tripa, Crăciun Logojan și Ivan Bêrla din Soborșin, Constantin David, Constantin Bêrla și Petru Orbeț din Vienesți, apoi George Leric din Troaș. Onoare și laudă vouă, bravi conducători.

Din cauza învingerii Românilor, e mare supărare în ceata șovinistilor. Se aude, că notarul din Soborșin tractează brusc și cu mânie pe locuitorii cari merg la dînsul în ceva afaceri, voește să-î înfrice, să-î facă să simtă puterea lui toți aceia, cari au avut curagiu a lucra contra voinței lui. Un candidat de ai lor, Dr. Muradi a zis în fața comisiunii de alegere pe ungurește, că: trebuie spoit până și de pele acest popor.

Pe voi Români bravi însă să nu vă înfrice nici purtarea notarului vostru, nici vorbele doctorului, dacă aveți afaceri cu ei, pășiți cu bărbăție în fața lor, căci ei sînt slujbașii voștri cari din sudoarea voastră trăesc, și deci sînt siliți să vă împlinescă lipsele voastre.

Uitasem să amintesc, că s'a fost aflat unul, un Român din Soborșin: Petruțiu Toda, care de altcum se ține om de cinste, dar' care la alegerea aceasta s'a arătat de tot slab de ânger. Cine știe pentru-ce os de ros făgăduit, a început a lucra contra neamului seu, dar' și-a pus pofta în cuiu; alegătorii nu l-au ascultat. Am ținut să-l însemn și pe el, să-l cunoască lumea.

*

Poesii glumețe.

Culese de *Pavel Butuc*, econom.

Auziți mei oameni buni
Ce voi spune nu-'s minciuni,
Că toporu-i de oțel
Șapte fete 's p'un vițel,
Și vițelul n'are mamă
Șapte fete pe-o cârlană,
Și cârlana n'are țită
Șapte fete pe-o căpiță,
Și căpița n'are vîrv
Șapte fete șolovîrv,
Șolovîrvul n'are floare
Șapte fete pe-o ciucare,
Ciucarea e ciucurată
Șapte fete pe-o lopată,
Lopata s'a cumpănit
Fetele au 'mbătrănit
De jele și de urît
Și de câte-s pe pămînt.

*

Lelea cu petele nouă
S'a dus în tîrg după ouă

Întîmpinare.

În nr. 46 al iubitei noastre foi, sub titlul „Alegeri în Șiria“ s'au scris unele neadevăruri, la cari deși nu mă atinge nici de aproape, ba nici de departe, totuși iubirea de adevăr nu mă lasă să nu fac pomenire despre ele. Anume se zice, că dl protopop Pășcut ar fi păcătuit cu aceea, că a spăriat pe oameni, că dacă nu vor ține cu solgăbirul, vor fi pedepsiți. Aceasta nu e așa: că numitul dl protopop nu a spăriat pe nime, nici nu s'a încercat să sparie, ce se vede și de acolo, că chiar curatorul a început votisarea cu lista naționalistilor, care e om cu totul credincios protopopului, și are un fiu la școală, dus și susținut acolo prin stăruința dlui protopop, și care de bună-seamă nu vota în contra protopopului.

Petru Văduoiu, econom.

O întîmpinare.

Petriș, în Noemvrie 1895.

Atingător la corespondența apărută în Nr. 46 al „Foi Poporului“ a. c. îmi permit a rectifica: că nu este adevăr că eu m'am lăsat sedus de foresteriul Lupenciu, deoarece fiind eu într'o chilie a casei comunale, unde împreună cu dl corespondent scriam la ședule, nu am putut ști ce se lucră între poporul alegător. E neexplicabilă înaintea mea aserțiunea corespondentului, că comunele Petriș, Seliște și Corbești ar fi contribuit la nereușirea candidaților național, ce nu poate fi adevăr, deoarece presupunînd, că toate voturile din aceste comune să se fie dat contra candidaților naționali, ce nu au fost și tot nu au putut majorisa voturile din celelalte comune.

Spre orientare notez, că la această alegere s'au dat de tot 152 voturi, din cari candidații naționali au primit 63, prin urmare 89 voturi s'au dat contra.

Din Petriș au votat circa 24 alegători, dintre cari 10—12 voturi au fost pentru candidații naționali.

Din comuna Corbești au votat vre-o 5, nefiind mai mulți înscrși în lista celor îndreptățiți la votare.

Din Seliște s'au dat 12—15 voturi, cari adaugate la voturile din cele 2 comune abia dau suma 30—35 voturi, prin urmare cei 54 ori 59 votanți, din cari comune au putut fi? dacă nu din comuna d-sale.

Dle corespondent, unde ai figurat ca conducător național? *Iosif Cimponeriu*.

Nelegiuiri în comitate.

Din Arad primim următoarea telegramă:

În lista oficială a membrilor în congregația comitatensă nu au fost incluși peste 15 membri români aleși. Aceasta ori că este o apucătură ticăloasă, ori că mandatele s'au anulat în ascuns, pentru-că anularea nu e comunicată celor interesați. În schimb vicișpanul Szatmáry a dat poruncă tuturor solgăbiraclor ca să invite în persoană pe fiecare membru ungar și alți „patrioți“ la adunarea de Luni a congregațiunii pentru a paralisa acțiunea Românilor și a înăbuși cu puterea ori-ce bună pornire românească.

Eată cum se practică în comitatul Aradului legalitatea, constituționalismul și liberalismul. *V. Mangra.*

Cum vedem, actualul vicișpan al Aradului, voește să ajungă și el pe urmele lui Tabajdy-pașa, cel vestit de brutal. Dacă însă așa se pune acolo lupta: *care pe care*, frații noștri Români să o primească. Ei sînt mai mulți și mai tari. Astfel de satrapi, cu toți agenții lor netrebnici, trebuie puși la locul lor.

Un învățător prigunit.

Primim următoarea scrisoare:

Deva, 8 Decemvrie 1895.

Azi am fost la inspectorul regesc de aici, Réthi Lajos, ca să cer lămuriri cu privire la suspendarea mea dela postul de învățător din Dêncul-mare.

Cu o vie satisfacție îmi deslușește, că cercetarea a venit dela procurorul regesc din M.-Oșorheiu în urma unei denunțări pe căt știe d-sa, făcută de către niște Români din Roșcani. Motivele cercetării sînt: ațtări mari la ură contra statului și lucruri grave politice precum: adunări de noapte secrete cu poporul, îndemnarea acestuia la răscoală, injurături la adresa ministrilor, fișpanilor și crima de „lesă maiestate“.

Eu mă mir ce zăbăvește
Ea șede de le clocește
Și nimic nu isprăvește.
Superate-'s fetele
Li-'s stricate cismele.
Nu fiți fete, supérate,
C'om bel pe dracu 'n spate
Și vom face căputate
Și trăește Pista 'n deal
Va pune talpă de cal.

Însura-m'aș însura
Zis-a socru că 'mi-a da
Două rațe și-un rățoiu
Să mă-apuc și eu la boi,
Două rațe potcovite
Să m'apuc și eu la vite.

Fetele din satul nost'
Nu știu zice tatălnost
Dar' cu bricla nu știu da
Suveica n'o știu purta
Purta pe dracu de nas
Ba pe dracul de ciubică
S'aducă ficiori de frică

Desfă, mândră, ce-ai făcut
Ce-ai făcut n'ai făcut bine
C'un tînr copil ca mine
Că tare m'ai fermecat
Că-mi caut cismele sub pat
Cu cismele-'s încălțat
Îmi cat frîl prin cămară
Frîl 'mi pe murg afară,
De 'mi da un zlot bătut
Nu pot desface mai mult,
Că eu tot ție 'ți-am dat
Tot trei ierbi din trei dumbrăvi,
Una iarba ruienul,
Al doilea pelinul
Al treilea pribaiul
Cu pribai te-am pribejit
Cu ruieni te-am nebunit
Cu pelin te-am amărit
Și eu tot ție 'ți-am dat
Tot o poamă astă-toamnă
Poama a fost de gutăiu
Și-'i muri pe căpătâi
Că la noi nu vrei să vii.

Firește că eu din toate acestea nu știu mai mult decât că ele sînt toate scornituri și minciuni grosolane.

Într'aceea m'am întălnit cu vre-o câțiva oameni din Roșcani, dela cari am aflat, spre surprinderea mea, că acolo a cutreerat în vre-o trei rînduri gendarmi, luând aproape tot satul la întrebări despre toate lucrurile ce 'mi-s'au adus ca învinuire.

Oamenii firește toți au zis că n'au auzit că eu să fi vorbit așa.

Atunci voinicosul gendarm Muntyán a început a ghintui poporul, care ținea în partea dreaptă și a face presiune asupra lui zicînd:

„Mințiți, voi țineți cu blăstematul acela, care mîne-poimîne va șede la răcoare“.

„N'a fost acela blăstemat, ci om de omenie“, ziseră mai mulți oameni curagioși.

Durere însă, vre-o 5—6 oameni, vîzînd cătrînirea gendarmului se spăriară și mărturisiră de frică tot ce 'i-a întrebat.

Astfel s'a pornit goana asupra mea, care s'a început cu *ridicarea mea* din post în timp de iarnă și știe bunul Dumnezeu unde și cum se va sfîrși. La câte și mai câte judecătorii și tribunale mă vor țiri.

Dar' nu 'mi-ar păsa mult, că precum au suferit sute și mii de bărbați vrednici ai națiunii noastre și eu pot suferi ori-ce prigonire. Mă doare însă de slăbănogirea metropolitului Miron, care cu vre-o 3 oameni de ai lui a făcut consistorul și au adus sentința de a fi îndepărtat fără nici o cercetare dela postul meu, nefiindu-'mi iertat a mai funcționa în nici o comună, lipsindu-mă și de salariul de pe timpul cât am servit anul acesta.

Asta dovedește foarte clar, că guvernul dispune de metropolitul Miron Roman și-'l întrebuintează ca unealtă pentru planurile sale de maghiarisare (ori să facă ce nu pot gendarmii! Red. „Foi Poporului“).

Frați învățatori și preoți, grijiiți ca să nu apucați pe mîna unui netrebnic denunțant, care să facă vre-o arătare criminală asupra voastră, că apoi metropolitul nostru, supremul părinte vine cu sateliții lui și vă omoară înainte de a fi judecați, precum a făcut cu mine. Vă lasă în cap de iarnă pe strade flămînzii și cu copilașii goli.

Ilariu Tulburean.

De bună-seamă toți Români cu inimă curat românească se vor fi scărbit, cetînd cum un metropolit, în loc să-'și apere învățătorii prigoniți de stăpînirea ungherească, se face încă dînsul coadă de topor în mîna Ungurilor.

Români harnici.

Țeranii români din *Cristian* (com. Sibiiului) au înaintat cătră vicișpanul comitatului o jalbă în contra aruncului ce li-s'a făcut pentru acoperirea cheltuelilor ce Ungurii vor ave la vară cu milleniul.

Eată ce scriu bravii țerani între altele, în jalba lor:

a) Aci această sîrbare (milleniul) este o sîrbare națională pur numai ungherească;

b) la această sîrbare națiunea noastră română nu este reprezentată;

c) pentru industria noastră română nu s'a făcut în sala expozițiunii din Budapesta nici un stagiament, că cei dela milleniul un-

gherească strigă în gură mare, că Români sînt acei, cari conturbă liniștea.

Noi sîntem de aceea credință, că ori-șicine care voește a sîrba și a-'și înfrumșea istoria sa, trebuie a contribui însuși din al seu, și nu din avere străină. Pe noi, națiunea așa numită cavalească nu ne spriginește la nimica, pe noi ne consideră de nimica (numai la date, dar' la luate nu), noi însuși din sudoarea noastră să plătim pe învățatori, și pe preoți și altele.

Iscăliți sînt sub această jalbă:

Ioan Crișan, Vasile Vulcan, Zacharie Morariu, George Vălean, Ioan Morariu, Ioan Vulcan, Ioan Monz, Pasteu Pipernca.

CRONICĂ.

Prigoniri. Primum următoarele: Pe 10 Decembrie st. n am fost chemat la judecătoria cercuală din Mociu, unde subjele Gopcea îmi arată o hîrtie, și-'mi spune, că eu și soții mei Iuliu Murășan și Zaharia Șopterean, inv., fiind la deprindere de arme în Oșorheiu, am cântat „Doina“ scumpului nostru martir Lucaciu, pentru care „Doina“ Murășan și Șopterean au suferit tot felul de pedepse, ba chiar fere timp de 12 ore. S'a luat protocol cu mine. Ce va mai urma, vom vedea. *Andrei Russu*, învățator în Frata.

O comună harnică. Din Hașag ni-se scrie: În 25 Octombrie 1895 fiind alegerea de comitet comunal în comuna noastră Hașag, Români nostri așa s'au purtat de brav, încât nici unul nu a lipsit dela votare. Așa au reușit Români. Ear' în 28 Noembrie 1895 fiind alegere de antistia comunală, ear' s'a purtat mai bine; așa în oficiul comunal am ales tot Români, ear' în 8 Decembrie 1895 fiind alegerea de jutari, vighitori, păzitori de noaptea, slugitori la cancelaria comunală fiind noi Români în majoritate, am ales tot Români, ceea ce nu a fost de când fi comuna Hașag și credem că așa va merge; vîzînd Sașii aceasta, s'au mîniat și au părăsit ședința numai decăt. Acum 5 viriliști de Sași, 5 viriliști Români și 10 aleși toți Români, antistia întreagă de Români, toate aceste s'au tras din preotul gr.-cat și din învățatorul gr.-ort. și din 6 fruntași ai comunei — cari ziua, noaptea au alergat prin comună la toți poporeni, ca să vină la votisare și totodată a făcut învățatorul lista de alegere, care a fost spriginul cel mai mare cu toate-că Sașii sînt cu averile mai mari.

Din Conța ne vin plîngeri, că consistorul din Sibiiu amărește pe săteni, zicînd că de aceea nu le trimite învățator, că n'are de unde, deși dl Bratu s'a declarat gata a merge la Conța. Se lasă școala în grija părintelui Petrașcu, despre care ni-se scrie, că abia ține de 2—3-ori pe săptămână prelegere. Leafa o ia însă întreagă.

Cu legile nouă. Primum următoarele: În comuna noastră Bania (cercul Bozovicu) de când s'a satorit căsătoria civilă, s'au făcut 3 cununii. La întâia cununie au fost ca nași familia Bogoevici, și la a doua cununie a fost ca naș Nicolae Albu. Acestia nu au voit să meargă la „matricul sîrăr“, cu muzica, nici cu mirii, nici miresele cu flori pe cap, nici cu lumini, dar' după-ce au săvîrșit la „matriculant“, apoi au mers mirii și miresele la casele lor și s'au împodobit cu flori și lumini aprinse și au plecat la sf. biserică ca niște coconi mândri și veseli.

Dar' la a treia cununie a fost naș Adam Zincu (Boghi). Acesta s'a dus cu mirele și mireasa, la matriculant, cu cununi și lumini, cu muzică și nașul Adam Boghi, poruncel muzicanților sei că până fi el cu mirii la matriculant muzica are să zică și steagul să-'l țină aplecat cătră fereastra matriculantului până când nașul Boghi va ești afară și apoi acolo înlăuntru a pus pe miri să-'i sărute mîna matriculantului fîrăr (Să-'i fie rușine! „F. P.“)

Solgăbirul din Arpaș, vestitul Borosnyay, după-cum ni-se scrie, se poartă de tot turcește cu punerea antistieilor comunale. A declarat deja, că zadarnic ar voi țeranii să aleagă primar și alți slujbași comunali pe cine ei vor, dînsul nu va îngădui, ci va candida numai persoane drage lui. Ear' despre acestea se știe, că nu pot fi bune sătenilor, pentra-că zadarnic, dar' slugă la 2 domni nu se poate! Sătenii să nu se lase însă învinși, ci la alegerile cari vor urma, dacă solgăbirul face nedreptăți, să-'l pîrască până la ministrul de interne.

Un învățator nevrednic. Ni-se scrie din Sălăgiu, că învățatorul din Bicz, Sasu Vasile, recte Szász Laci, și-a uitat cu desăvîrșire de datorințele sale de învățator român. El și-a exarîndat locuința sa din școala gr.-cat. oficiului pentru conducerea matriculelor civile, astfel încât pe fața școalei găsești o tablă cu inscripția ungherească: „Az anyakönyv vezető iroda“, în loc de „școala română gr.-cat.“. El însuși slujește în acest loc, primind pe lună 12 fl. și cu toate-că a fost provocat de oficiul parochial, ba chiar și de cel protopresbiteral, ca să dea jos acea tablă, el până în ziua de azi n'a făcut-o. Ba învățatorul Szász merge așa departe în nemernicia sa, încât scrie părintelui local în limba statului dacă are vre-o afacere școlară.

Un preot rău. Din comuna V.-St.-Mihailu ni-se scrie, că voinde economul Oprea Tăpăloagă să-'și cunune copiii, după-ce a fost la matriculant, s'a dus cu toată nunta și la biserică. Preotul Cartarescu însă n'a voit să cunune, până-ce economul nu-'l va da un cambiu, deși țeranul promisese, că fu loc de bani fi va tăia la vară un lanț de grâu. Astfel însurăteii au rămas necununăți la biserică. Ne pare rău că se găsesc asemeni preoți, cari prin purtarea lor înstrăinează pe țerani de biserică.

Primar rău. Din Beșinbac ni-se scrie, că acolo prin fel și fel de apucături a fost ales primar un om, care îndată-ce s'a ales, s'a dus de a zălogit de pe la oameni făină și slănină, ear' în acea seară a și pălit în cap pe straje, pentru-că 'i-a spus să nu facă sgomot.

— Din Șard ni-se scrie, că primarul Andreiu Lucaciu nu se poartă bine cu oamenii și mai ales la facerea drumurilor, și nedreptățește, ear' pe Unguri îi ferește dela multe greutăți ce ar trebui să supoarte și ei. Nu s'a purtat bine nici la alegere. Un asemenea om nu mai trebuie ales și când face rele, trebuie arătat la vicișpan.

O întimpinare. Privitor la fapta, că a chemat de naș pe un Ungur, dl învățator P. Stanciu (din Vaidasig) ne scrie, că a chemat pe Ungur, pentru-că nașa de până atunci era greu bolnavă, ear' acest Ungur (Fekete Károly) nu este ca ceilalți, ci om de treabă, ține cu Români.

O carte folositoare. Zilele acestea va ieși de sub tipar (Institut Tipografic) cartea dlui *Dr. Aurel Brote*, care cu competența-i re-unoscută scrie *primul studiu de valoare asupra băncilor sistem Raiffeisen*, arătând în același timp și felul cum s'ar putea popularisa și la noi această folositoare instituțiune.

*

Direcțiunea institutului de economii și credit „Sentinela“ din Satul nou (lângă Panciova) a ales unanim de comptabil pe dl Traian Marcu, ofician de bancă la „Victoria“ din Arad. „Sentinela“ și-a început activitatea în 9 Decembrie st. n. a. c.

*

Jertfele intrigilor guvernamentale. Mișeliile partidului guvernamental în afacerea alegerii dela Stupava, între Slovaci sunt dintre cele mai mari. Cetim în foile din Budapesta, că acei alegători, cari de cătră gendarmerie și miliție au fost opriți o noapte întreagă sub cerul liber, 70 de inși s'au îmbolnăvit de lingoare și zac astăzi greu bolnavi pe acasă. Asemenea aflăm, că și dintre militari au intrat vre-o 60 în spital. Știrea despre îmbolnăvirea alegătorilor o dă preotul Gond din Stupava, care însuși s'a abținut dela votare. Eată cum se fac în Țeara-Ungurească alegerile de deputați: în mijlocul celor mai neomenoase ticăloșii.

*

Alegere de doctor. Primim următoarele: În 11—23 Noemvrie a. c. s'a întâmplat în cercul nostru Borodul-mare, comitatul Bihor, alegere de medic cercval. Candidați au fost 3, un Român, un Jidov și un Ungur. În cercul nostru tot Români sunt și notarii. Dl notar din Borodul-mare, cu numele Guszti Rezei (renegat). Cu toate-că e ținut cu pâne românească, s'a purtat foarte scandalos la alegerea de medic. Eată cum de scârnav s'a purtat: Înainte de alegere cu vr'o câteva zile, dl Rezei a cutrierat comunele de sub cercul lui, Vale-Neagra, Beznea, Borod și Corniței, și a vrut să înșele pe oameni, zicând că se aleagă pe un Jidov de medic, dar' nu 'i-a succes decât numai pe judele din Valea-neagră, Botyis Gábor, care și până aci s'a purtat în comuna sa foarte rău. Anume a vrut să dea școala la stat, cu toate-că e cu 4 chilii, zicând că lui nu-'i trebuie dascăl nici popă de Român, că Unguri suntem noi, apoi pe bieții săteni, cari nu știu scrie și ceti, în tot locul îi batjocorește și la dările comunale îi trage, noroc că nu-'i poate înșela pe toți, deoarece-ce în această comună fiind dl părinte și învățător, atâta spor a făcut, încât sunt în comună 30 de bărbați și 21 femei, cari știu scrie și ceti corect, învățați de dl Simion Butiri, preot și inv. Și multe altele a făcut acest mișel, pe care nu ar fi păcat să-l ducă Valenegrenii într'un vîrf de munte și să-l spânzure, deoarece-ce într'un sat ca acolo nu merită.

'I-a mai sucs dlui notar Rezei a înșela și pe potârnicul din Beznea (birăul) Szucs Mihály, dându-le la amândoi birăi 100 fl., dar' toate au fost înzadar, deoarece-ce în ziua alegerii cunoscând Românii ce vreau cei doi birăi (juzi), 'i-au prins și haid' cu ei, 'i-au băgat într'un coteț de găini, de unde până la 2 ore, după-ce s'a încheiat alegerea, nu 'i-a lăsat să facă turburare între popor. Și așa fiindu-se alegerea, s'a ales dl Ananie Lung, fiul preotului din Șebeșul-mare, pe care 'i-au votat toți Românii, afară de dl Rezei, și chinezii sus numiți; după alegere 'i-au eliberat și pe cei 2 martiri din cotețul gănilor, cari vîzându-se rușinați

și de oameni și de D-zeu, 'și-au tras pălăriile pe ochi și așa să nu vadă oamenii s'au dus acasă rușinați... și Românii au reușit a alege un Român de medic. Din această întâmplare poate să învețe ori-și-cine cum vine pedeapsa lui D-zeu peste aceia cari își vînd neamul și națiunea lor. Rușine să le fie acelor doi lăpădați de juzi și să se pocăiască de aci înainte, că au vîzut cu ochii din coteț, cum a venit pedeapsa lui D-zeu peste ei pentru păcatul lor.

Vă rog, on. red., ca cât mai iute să le publicați acestea, ca să le cetească și ei și alții să știe cum pedepsește D-zeu pe cei-ce își vînd nația lor.

Ear' dl notar Bulzan din Fechetău și cel din Bratea *Cibenschi* și toți Românii s'au purtat bine. *Laudă lor. Unul dintre cei de față la adunare.*

*

Prigoniri fără sfîrșit. Primim spre publicare următoarele: „După-cum se știe, în 11 Maiu 1893 a trecut comitelul național spre Cluj, pentru a sta pe banca acușătorilor. Cu privilegiul acelei călătorii, poporul român 'i-a făcut primire frumoasă la fiecare gară, începînd din Sibiu până la Cluj. Așa și noi cei din giurul Turzii le făcurăm o frumoasă așteptare la Gara Girișului; după-cum a fost publicat în „Tribuna“ din 16 Maiu 1894 eu și consoții mei Nicolae Rusu Trimbițașu am fost ferecați de patru gendarmi și escortați la judecătoria din Turda, pentru-că ne aflam în fruntea numărului popor, care cu inima plină de dor aștepta sosirea trenului pentru a da și ei comitetului o salutare. Pentru fapta aceasta, judecătoria din Turda a destinat ziua de pertractare finală pe 18 Octomvrie anul 1895, pe când eu mă aflam în închisoare în Cluj, pentru aderența trimisă dlui Aurel C. Popovici, din care cauză cu mine nu s'a putut ține pertractarea până acum în 12 l. c., când am avut de procuror pe Pop Domokos, de președinte Borzovai, ear' ca jude pe Székely Miklós, acestora ori-cât le-am vorbit, că prin aceea că am voit a da comitetului salutări, nu am făcut nici o crimă, totuși nu se abăteau dela paragraful 42, pe temeiul căruia am și fost judecat la 8 zile închisoare. Se poate că s'ar fi îndurat și mai bine, dară, durere, pentru dîșșii, căci paragraful 42 sună numai până la 8 zile. *Iuliu Petricaș*, învățător greco-catolic în Crocul-de-Câmpie.

Procesul „Foi Poporului“.

Martți, la 5/17 Decemvrie s'a ținut în Cluj procesul „Foi Poporului“ (nu mai știm al cătelea), pentru-că 'i-am fi vorbit de rău pe gendarmi, cari în vara anului 1894 au dus ferecat pe părințele Popescu din Suci-de-sus.

Învinovați erau domni T. Liviu Albini și I. Ciontea. Pe cel dintâiu jurații 'l-au aflat nevinovat, ear' pe cest de al doilea vinovat.

Tribunalul însă, când să dea sentența, n'a știut ce să facă, așa încurcături a descoperit în mersul întreg al procesului. A hotărît deci ca procesul să se mai pertracteze încă odată, la o altă curte cu jurați.

R Î S.

Sărutarea.

Un avocat tîner, în timpul vacanței, mergînd din P. la I., întîlni o țărăncuță deșteaptă, care mîna un măgar.

— *Unde mergi, frumoasă copilă? o întrebă el.*

— *La satul vecin, răspunse ea.*

— *Cunoști pe fata primarului de acolo?*

— *Da cum nu, domnule, dacă sîntem din același loc!*

— *Este sănătoasă?*

— *Sănătoasă, domnule!*

— *Atunci, zise el, pregătindu-se a o săruta: Du-'i astă sărutare din partea mea.*

— *Domnule, mai bine dă-o măgarului meu, căci el are să între în sat înaintea mea.*

*

La o judecătorie s'a întîmplat următoarea istorioară:

Președintele: După-ceți recunoști d-ta batista?

Păgubașul: După coloarea ei; am mai multe la fel.

Președintele: Asta nu este o probă, căci chiar eu am una la fel.

Păgubitorul: Asta nu mă miră: căci 'mi-s'au furat mai multe.

POSTA REDACȚIEI.

P. Fizeșan, Abrud. Rugăm să ne scrii mai pe scurt. Și apoi când e ceva de luat răspunderea, trebuie să-ți pui numele.

Vasile Suci în Sudriaș și Aron Pop în Porcurea. Vă rugăm să ne scrieți mai curat, să putem ceti. Altfel nu putem da la tipar.

E. A. Pianul-de-sus. Asemenea statute nu se găsesec în românește, ci le au numai Sașii.

Participantului, Spring. Afacerea este prea bisericască și personală chiar, decât să o putem trata în foaie. Lucruri de acestea să le isprăviți d-voastră acasă, în sat. Dacă nu vă place de curator, de ce-l alegeți?

C. Pleșa și G. Pleșa, Cristior. De aici foaia se trimite regulat. Vina numai a poștei de acolo poate fi.

Dlui Petru Justianu, Pata. Ai dreptate! numele d-tale s'a scris acolo din întâmplare, nefiind d-ta cel care ne-ai adus la cunoștință și iai responsabilitatea pentru acele lucruri.

Iosif Popovici și N. Stanca, Băița Îndreptați-vă întâiu cu aceste rînduri cătră „Revista Orăștiei“, unde vi-s'au spus acele lucruri. Nouă când ne trimiteți ceva, scrieți pe scurt, căci așa pe larg n'avem loc.

V. Sala, Vașcău. Colinde trimite, dar' grabnic să le putem publica înaintea Crăciunului.

V. Popovici, preot, Berzova. D-ta ne scrii că învățătorul Popovici e om brav. Dar' tot de acolo ne scriu sătenii că el scrie pe dragul Ungurilor în „Arad és Vidéke“, că face vrajbă confesională, că la tirgul din Lipova a umblat beat, deși a jurat că nu va mai bea și multe alte lucruri urite. Vezi dar' că pe un asemenea om e greu să-l aperi.

Pentru redacție și editură răspunzător: **Ioan Ciontea.**
Proprietar: **T. Liviu Albini.**

LOTERIE.

Tragerea din 14 Decembrie n.

Timișoara: 76 25 13 85 58
 Viena: 6 7 53 67 38

Tragerea din 18 Decembrie n.

Brünn: 16 74 23 19 9

Făină excelentă

din prima fabrică de făină din Orlat
 oferă cu cele mai ieftine prețuri

Iosef Fabritius,
 Sebeșul-săsesc.

Tot aici se găsește și o **moară
 de sare** aproape nouă, ieftină,
 de vânzare. [3373] 2-3

Institut Tipografic T. L. Albini, în Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călințarul Poporului

pe anul visect

1896.

Cu portretul părint. Dr. V. Lucaciu.

Cuprinsul: Călințarul astronomic și bisericesc, cu povești economice pe fiecare lună. — Cronologie pe anul 1896. — Genealogia domnitorilor europeni. — Posta. — Corespondența telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și vechi. — Scara timbreleor. — Autoritățile bisericești române din Ungaria și Transilvania. — Poveștile Reginei României: I. „Mama lui Ștefan-cel-mare”; II. „Ficiorii din Vrancea”. — „Una-alta”. — Dr. Vasile Lucaciu, schiță biografică cu portret. — „Fabule” de Alexandru Donici. — „Poesii” de Dumitru Bolintineanu. — „Legile nouă bisericești”. — *Economic*: Comasările; Să cumperi pământ; Ce folos ne aduc pomii? Cum să îngrijim fânețele ca să producă fân mult? Cum se prășesc fânețele sămăntate? Cum se prășesc napii sau sfecele? Despre testamente. — „Biblioteca pentru toți”. — Tîrgurile din Ungaria, Transilvania, Bucovina și România. — Insestate.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 23 cr.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIU.

A doua edițiune

din

TINEREA VITELOR

de

Eugen Brots,

president al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

Fondat la anul 1893.

Fondat la anul 1893.

„BRĂDEȚUL”

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII
 în Orlat, cottul Sibiu.

Capital social: 25.000 coroane

Depuneri: 50.000 coroane

primește din 1 Ianuarie 1896:

Depuneri spre fructificare

sub următoarele condițiuni:

- a) Depuneri cu anunț sub un an, cu 5%
 b) „ „ „ de un an, cu 5½%
 c) „ făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale ori cu scop de binefacere fără considerare la anunț

cu 5½%.

Contribuția după interesele capitalizate și ridicate se plătește prin institut.
 Depuneri, ridicări și anunțări se pot efectui și prin postă.

[3456] 3-3

Direcțiunea.

Petru Moga, franzelar în Sibiu

oferă p. t. public

cea mai bună făină

în toate calitățile,

din Banat și Ungaria din cele mai renumite mori de vapor cu
 prețuri foarte ieftine. [3440] 3-9

Sunt dispus a face cele mai favorabile prețuri în special vânzătorilor
 din provincie ce vor să se asorteze cu făină bună pentru serbători.

Magazinul în strada Cisnădiei Nr. 44.

Langen & Wolf,

Fabrică de motore cu gaz, Viena, X., Laxenburgerstrasse nr. 53.

recomandă

[3442] 2-12

Noul Motor de Otto

în ordine culcat și stătător
 special pentru

Petroleu și Benzin

cea mai simplă și ieftină putere de mînat
 pentru toți posesorii de mori.

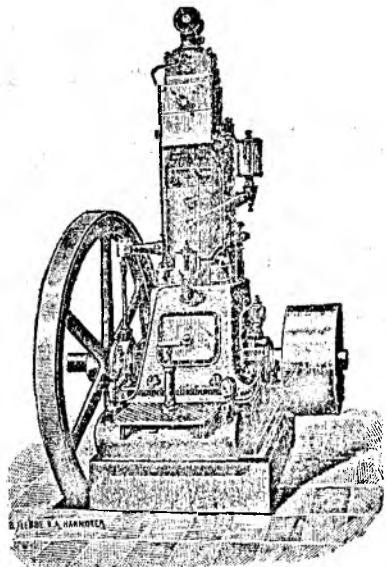
Cea mai mare reușită a timpului modern este:

noua locomobilă de Benzin

specială pentru economia câmpului.

S'a distins în Iglau 1895 cu cel mai mare
 premiu de stat pe lângă diplomă.

Aceasta nu pretinde așteptare, e totdeauna gata
 de mînat de o construcție simplă și solidă.

Ori-ce primejdie de explozie este exclusă.

Mileniu.

Mileniu.

Mileniu.

Din incidentul aniversării de 1000 de ani a existenței națiunii maghiare se va deschide în Matu 1896 expoziția ce de 3 ani se arangiază cu spese enorme, cu care privilegiu se va muta din Austria o casă de export cu tot în Ungaria, fiindcă aici în înțelesul legilor nouă fabricile din nou clădite sînt scutite de dare. Din cauza mutării fabricii se vor desface deci imensele depozite pe mărfuri gata: Cuverte de pat, țoale de cai, paploane, tulpane de lână și stoffe de tot soiul, precum și clăsonice, instrumente musicale, saci etc. etc. cu prețuri atât de ieftine, încât

ori-și-cui îi va sta graiul de uimire și va admira neobicinuita ieftinătate.

[2835] 15—

Fiecare să folosească acest privilegiu pentru a cumpăra acum următoarele articole atât de bune și atât de ieftine cum nu s'a mai pomenit.

Mileniu.

Cuverte pentru pat și masă

tesute pe ambe fețele în cele mai admirabile mostre. Cuvertele de masă 150 ctm. pătrați, cuvertele de pat 2 metri lungi, 150 ctm. late, mai înainte prețul pro garnitură fl. 10.— acum pro bucată

Felul I. fl. 1.88 | Felul II. fl. 2.42 | Felul III. fl. 2.73

Mileniu.

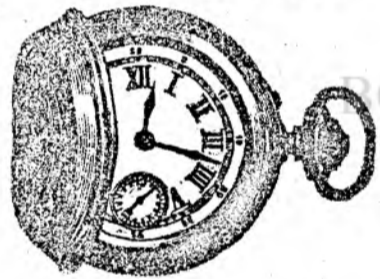
Tulpane de iarnă

pentru dame, din lână fină și groasă de oaie, alpaca, cheviot și himalaya-doublé, calit. cea mai bună, prețuri scăzute acum

Felul I. 3/8 mari 48 cr. | Felul II. 7/8 mari fl. 1.10

Felul III. 9/16 mari fl. 1.93 | Himalaya 1/2 mari fl. 3.82

Mileniu.

fl. 2.50 Un orologiu Chicago remontoir de nikel cu arătător de secunde; mecanismul regulat.

fl. 3.50 Un orologiu prima remontoir de nikel, constr. minunată, foarte precis cu arătător de secunde.

fl. 5.— Un orologiu remontoir cu 2 capace, din care unul sare, mecanismul precis regulat.

fl. 6.— Un orologiu american goldine remontoir, fin aurit, cu anevoie se deosebește de adevărat, cu multe gravuri și regulat precis.

fl. 6.— Un orologiu remontoir de argint, cu capace mult și fin gravate, regulat precis

fl. 8.— Un orologiu remontoir de argint cu două capace, fin gravat, precis regulat.

fl. 10.— Un orologiu anker-remontoir cu 3 capace, cu 15 rubine, precis umblând.

Deșteaptă-te!

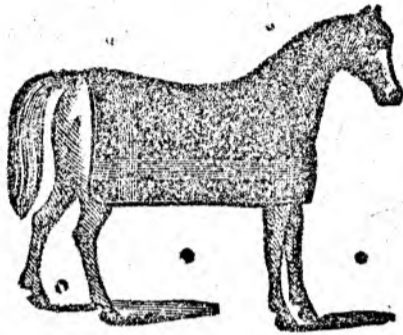
Numai fl. 2.

costă un orologiu de deșteptare bine regulat, executat conform desennului, în dulap splendid de nikel, cu arătător de secundă și cu un clopot deșteptător ce sună foarte frumos, durabil lucrat, umblă și deșteaptă foarte punctual; e netăgăduit cel mai frumos și ieftin orologiu. Prețul scăzut numai fl. 2.— același deșteptător cu arătător mecanic de dată ce funcționează de sine în eternitate fl. 3.

MILENIU.

8000 bucăți

Țoale de iarnă pentru cai

admirabile, frumoase, trainice, acomodate pentru economie 180—190 ctm. lungi, 120—130 ctm. late, foarte groase, durabile, călduroase, aproape neruinabile, cu vârgi colorate și pompos confectionate. Singur materialul brut a costat mai mult decât acum țoalele gata. Prețuri scăzute pro buc.:

Calitatea I. toale ptru economie à fl. 1.64 | Calitatea II. toale ptru trăsuri à fl. 2.48
Calitatea III. țoale de gală à fl. 2.96 | Toale-doublé indoit de tari à fl. 3.82

1 florin Bazarul mileniului 1 florin
fiecare buc. trimite toate celea à 1 fl. sau 2 coroane prin rambursă.

1 năframă mare călduroasă, pentru dame, 7/4 mare cu ciuc. 1 fl.	1 cort de ploaie impermeabil, cu bătă fremos 1 fl.	1 vestmânt gata de iarnă pentru copii dela 1—3 ani 1 fl.	3 părechi de strimfi într'o culoare sau frumoase vârgați 1 fl.
6 ștergare calitate bună, caro chivite 1 fl.	1 pânzătură de masă albă, de damast sau colorată 1 fl.	6 serviete mari, albe sau colorate 1 fl.	1 jachetă pentru dame, călduroasă, cu brodure 1 fl.
Cușmă de iarnă din peluș de Persia, cu vată călduroasă 1 fl.	1 briciag cu 4 tășuri, cu aparat pentru scoat. dopurilor 1 fl.	4 cravate de mătăș, fiecare altă formă și col., foarte fine 1 fl.	1 apar. de foc aprinde însuși cu ștețul fulgerului 1 fl.
1 cămașe bărb. foarte fin gătită, albă ori colorată 1 fl.	1 briciu, tăș englez veritabil, foarte ascuțit 1 fl.	6 părechi de ciorapi, într'o culoare sau vârgați frumoși 1 fl.	2 fesnice de salon, fin argintărite, formă frumoasă 1 fl.
1 cămașe fem. din șifon ori în cu broderii 1 fl.	1 oglindă de toaletă pentru așezat cu lădiță 1 fl.	1 moară de cafea, construcția cea mai bună, durabilă 1 fl.	3 năframă de cap, călduroase, pentru iarnă, în toate culorile 1 fl.
3 cuțite de masă din argint de Phönix veritabil, totdeauna alb 1 fl.	12 lingurițe de cafea de argint veritabil de Phönix 1 fl.	1 lingură de scos supă, de argint veritabil de Phönix 1 fl.	3 sorturi de casă, model modern, de spălat 1 fl.
1 orologiu de bronz punctual, cu garanție 7 fl.	1 lanț de orologiu de aur artificial cu acățătoare 1 fl.	1 inel de aur dublu cu peatră 1 fl.	11 batiste cu margini colorate și chivite 1 fl.
1 covor de pat din stofă de jute desin frumos, mare 1 fl.	1 ciarsaf mare și lat 1 fl.	1 manșon de pele neagră, căptușit călduros 1 fl.	1 șorț de lister, negru, cu Plissée foarte frumos 1 fl.
1 năframă de mătăș 1 cot de mare și în orice culoare 1 fl.	3 batiste de mătăș de Lion, multicolore 1 fl.	1 cutie de cusut, de mătăș, cu recușite de cusut 1 fl.	6 furculițe franceze, de aur veritabil de Phönix, în veci alb 1 fl.
1 cheie de orologiu de argint veritabil cu fotografie 1 fl.	1 pieptar de lână pentru domni și doamne 1 fl.	1 păr. nădragi de lână (sistem Jäger) pentru domni 1 fl.	6 linguri de argint veritabil de Phönix, în veci alb 1 fl.

Mileniu.

Paploane

foarte fine, în drap, albastru, bordeaux, cu desennuri și vârgi admirabile, complet de mari pentru ori-și-care pat, groase, calitate foarte durabilă, mai înainte prețul pro bucată fl. 5.— acum pro bucată

Calitatea I. fl. 1.79 | Calitatea II. fl. 2.74 | Calitatea III. fl. 3.56

Mileniu.

Țoale pentru cai de strapață groase, mari, călduroase 160 centimetri și frumos învărgate fl. 1.10

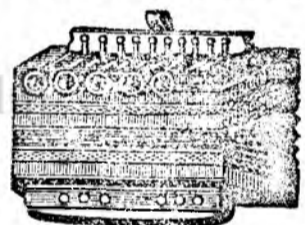
Rocuri de Canada groase și călduroase ptru domni și doamne fl. 1.56

Cămăși normale de iarnă căldurose plisate fl. 1.—

Pantaloni normali de iarnă călduroși plisați fl. —.95

Stoffe din lână de oaie în lățime dublă, 3 metri pentru un roc, pantaloni și giletă fl. 5.26

Mileniu.

Numai 2 fl.
o excelentă

Harmonică de concert

cu 12 clape, acompaniament tremelo și bas, acordat curat melodios, montată fin și trainic, se poate cânta pe ea ori-ce piesă.

Felul I. fl. 2.— | Felul II. fl. 4.— | Felul III. fl. 6.—

Numai fl. 2.—

Următoarele

10 lucruri prețioase

1 orologiu de bronz precis umblând, 1 țigar spîț de spumă de mare, 1 porte-țigare trainic, 1 aparat de foc pe vecie, 1 cravată de mătăș sau atlas, 1 ac pentru cravată cu petri, 1 țerșă de nikel cu peniță, 1 briciag cu scobitor, 1 inel cu petri, 1 suvenir din Viena.

Toate aceste obiecte laolaltă costă numai 2 fl.

10.000 Saci de bucate

admirabili din tarpauling, buni, groși, tari și bine cusuți, fiecare bucată e indoit de vrednică fiind de-o trăinicie neruinabilă.

Sacii în 2 mărimi diferite:

110 ctm. lungi 46 ctm. lați 95 cr. | 120 ctm. lungi 56 ctm. lați 40 cr.

Fiecare se-și cruțe plumânile și se-și cumpere **pentru fl. 1.50**

8 bucăți recușite de fumat:

1 pipă de lemn cu scurgere, 1 verge fină potrivită la ea, 1 jălcău de pele fin, 1 aparat de foc de buzunar, calitate neruinabilă, 1 țiuțoare de țigări, 1 sipcă de țigarete hig., spumă de mare, 1 excelentă pipă de casă scurtă, 1 vergea pe potrivăală.

Toate împreună fl. 1.50.

Comandele se execută cu îngrijire și pe lângă rambursă, marfa care nu convine se schimbă, ori se returnează la cerere banii. Adresa:

Export și deposit general a fabricii de țoale și mărfuri de lână I. FEKETE, Viena, V., Rüdigergerasse Nr. 1/13.

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Meseriile.

Se zice că economia câmpului este talpa țerii. Și așa și este. Însă atunci meseriile, cari prefac materiile sau produsele câmpului, în produse de industrie, ear' aceste înavuțesc civii sau cetățenii, putem zice că meseriile, industria, sânt: țaria cetățenilor:

Atât economul țeran cât și meseriașul lucră cu brațele, cu toate acestea deosebirea între aceste clase este mare. Până când economul țeran prin lucrul seu produce materiile brute; meseriașii acele le prefac prin muncă și mai folositoare și mai plăcute.

Așa productul țeranului econom, meseriașul îl cultivează și netezește ca să fie folositor și plăcut.

Meseriile deci au frumoasa chemare, ca prin înțelepciune, sîrguință și lucru să prefacă lucrurile din cele trei împărății naturale: animale, plante și minerale, lucruri, cari să răspundă cerințelor neîncungurate pentru viață, folosul oamenilor.

Dumnezeu, care a făcut omul după chipul și asemănarea sa, s'a îngrijit, ca stăpânul și domnul naturii să fie omul. Acest stăpân în cercul seu de lucrare domnește și întrebunțează materiile naturii așa, după-cum îi dă putere mintea lui, mai mult sau mai puțin luminată.

Trebuința meseriilor însași s'a afirmat sau impus pe sine, de sine. Omul a fost silit se cultive meseriile, căci aceasta a poftit-o lipsele lui. Așa lingura, cuțitul, plugul, sapa și sêcurea sânt unelte, cari s'au impus prin trebuință.

Fără îndoială, meseriile au trebuit să se nască dcodată cu omul; dar' au înaintat după-cum poftiau trebuințele. În modul, cum a putut înainta omenimea în deșteptare, după-cum s'au sporit lipsele, tot așa au sporit și înaintat și meseriile.

Astăzi, meseriașii formează o clasă foarte puternică în societatea omenească, încât este statorit, că statul cel mai puternic și avut este acela, unde sânt cultivate meseriile de toate categoriile.

Noi Românii, pe acest teren mult productiv și puternic, sîntem foarte departe înderțul altor popoare. Dacă ne întrebăm, ce ne-a ținut calea noastră de nu am îmbrățișat meseriile? Unde este adevărata cauză, că poporul nostru n'a alergat la isvorul bogat al meseriilor, ci a stat veacuri de-a rîndul tot la coarnele plugului? Răspunsul este ușor de găsit:

N'a avut lipsă poporul nostru de meserii, căci pământul pe care s'a așezat i-a acoperit aproape toate trebuințele lui modeste. Economia câmpului și prăsirea vitelor au fost îndestulitoare, ca să-i dea pâinea de toate zilele. Avînd de unde

acoperi lipsele, n'a fost silit, ca să-și însușească cunoștința meseriilor.

Meseriile cu deosebire au propășit și înaintat cu cultura, adecă cu deșteptarea și lipsele. Îndată-ce omul s'a deșteptat a început a pofti: traiu mai bun, vestminte mai scumpe, casă mai frumoasă, adecă s'au sporit pretensiunile. Lîngă acestea s'au mai adaus și sarcinile sau dările statului, un fel de silă pe cetățeni.

Așa poftele singuraticului și sila statului au silit pe cetățeni, ca să cugete la isvoare de unde poate avè mai bun câștig, de unde poate acoperi trebuințele cari s'au sporit cu dezvoltarea societății omenești.

Astăzi meseriile sânt deprinderi universale, încât produsele dela un popor mai deștept se vînd la altul mai puțin cult. Astăzi meseriile încă sânt internaționale, încât nime nu întreabă, de cine sânt făcute, d. e. deosebitele unelte, mașini ori postavuri numai să fie deplin corăspunzătoare cerințelor: tari și bune. Vine însă vremea, când cetățenii de o limbă și națiune se vor grupa lîngă meseriașii crescuți și eșiți din sîmul aceleiași națiuni: aci este începutul industriei naționale. Fiecare să-și dea bunul fratelui seu, ca frații împrumutat să se ajute unii pe alții.

Lipsele cari se sporesc pe zi ce merge, pretensiunile de traiu, greutatea dărilor, începe a sili și pe poporul nostru, ca să nu-și lase toți copiii la coarnele plugului. Nici nu poate, căci atât câmpurile, pădurile și codrii sânt opriți sau cel puțin mult mărginiți dela pășune.

De unde urmează, că va fi silit din câmpii și codri a se trage în atelier (casa de lucru) căci altcum nu se mai poate ferici.

Deci poporul plugar trebuie să-și dea copiii la meserii, apoi în ce măsură se vor sporî meseriașii noștri, societatea română este datoare a-i părtini. Aceia sânt carne din carnea noastră, cari întregesc corpul național.

Dacă meseriile în vremile trecute ne-au lipsit, noi, cari astăzi trăim n'am suferit lipsa; dar' străbunii noștri hotărît că puteau fi mai fericiți și poate și noi moșteneam mai multă avere. Trecînd vremile grele în neagră ceață, noi astăzi putem, ba și trebuie să voim a îmbrățișa meseriile.

Astăzi, ori-care meserie este mai productivă, mai ușoară și împreună cu mai puțină grije decât economia câmpului, apoi dă venit în vreme scurtă.

Foarte la înțeles și bine vorbește profesorul din Brașov *A. Vlaic* despre însemnătatea și bunătatea meseriilor când zice:

„Munca meseriașului nu atîrnă nici dela vînt, nici dela ploaie, nici dela căldură, nici dela frig; ci numai și numai dela priceperea și sîrguința lui. Frigul și grindina poate zdrobi și nimicul într'o clipită munca de un an a plugarului, pe când meseriașul stă în casă caldă, de vînt, și de ploaie, și de frig, și de arșița soarelui, și după-cum îi umblă de iute

mintea și mîmile, tot așa de iute i-se umple și sacul de făină și punga de bani.

Bietul țeran este silit să-și vîndă pe nimica une-ori vitele și bucatele, ca să plătească scump lucrul de mînă pentru car, pentru plug, casă ori îmbrăcăminte. Pe când plugarul nu vede cu anii banii în mînă, meseriașul e tot cu bani, când îl cauți, căci munca e tot bani, și tot bani face. Pe când meseriașul este om neatîrnător, pe atunci bietul econom este legat strîns de pământ și chiar și de meseriaș. De câte-ori bietul țeran stă cu vitele în grajd și cu mîmile încrucișate, căci i-s'a rupt roata și rotarul nu i-o poate face la moment; de câte-ori vecinii au arat și sîmînat, pe când el abia a băgat plugul în holde, pentru-că măiestrul din comună nu i-a putut găta plugul, căci avea alte lucrări, cari i-au venit mai înainte.

Apoi chiar dacă economia merge rău, bietul plugar nu-și poate vinde moșioara lui ca să se mute în altă parte, pe când meseriașul, dacă nu-i merge bine aici, trece dincolo, și dacă nici acolo nu merge, o ia mai departe, până-ce în fine își află locul potrivit chemării și meseriei sale. Munca și silința plugarului sânt răsplătite totdeauna numai cu rodul, ce l-a lăsat Dumnezeu pământului lucrat, care de multe-ori este nimicit de îngheț, potop ori peatră; pe când meseriașul are înaintea sa totdeauna fructul sigur al muncii sale, care fără voea lui nu i-se poate pierde ori nimicî.

Fîind meseriile atât de folositoare, răsplătind în vreme scurtă lucrul brațelor, putînd învîrți în dînsule și bani mai puțini, trebuie ca economii noștri să priceapă folosul acestora. Îndată-ce omul înțelept vede unde își poate ferici copiii sei să nisuească a-i așeza acolo.

Până în anii din urmă economii cu prindere mai bună abia își așezau câte un băiat la meserii, toți cheltuiau avere multă, ca să fie copii acelora domni, abia clasa mai săracă își creștea copiii la meserii. Socoteala este foarte greșită. Mulți părinți cu capitalul cheltuit cu multe școli, poate să-și facă din copii măiestri de frunte în vreme scurtă, cari n'ar schimba starea lor cu mulți preoți și învățatori rău plătiți. Meseriașul, care poate începe meseria sa cu un capital oare-care, tot mereu dă înainte: „că ușor este a face foc pe vatra caldă“.

Meseriașii români au viitorul. Datorința societății noastre este a părtini pe puținii sei meseriași.

Datorința meseriașilor este însă să lucre bine, să se nisuească a da lucru cât se poate de bun și cu preț cinstit; dar' tot atunci inteligența și poporul trebuie să primească în brațele sale pe acești fii.

Mai pre sus de toate industria națională.

Plantarea răchitelor sau sălcilor.

(Urmare.)

IV.

Deosebitele feluri de răchite.

Voind a planta fie pomi sau plante, mai nainte de toate se impune de sine cerința, ca să alegem felul cât se poate de bun, din care dorim a îndeplini plantarea.

Noi avem deosebite feluri de răchite, cari așa de sine se fac pe țărmurile apelor și unor lacuri. Unele din acestea se întrebuințează pentru legatul vițelor de viie, altele se folosesc pentru facerea deosebitelor unelte: corfe, coșerci, coșuri de car. Acestea le cunosc cei mai mulți economi, apoi așa după-cum au lipsă le grijesc; dar' peste tot putem zice, că foarte mic este numărul acelor, cari s'ar deprinde cu grijirea și plantarea deosebită a răchitelor.

Între felurile răchitelor noastre sunt unele, cari pe lângă mai bună grijă s'ar putea îmbunătăți sau nobilita. Îngrijirea însă lipsește chiar și acolo, unde se întrebuințează, sunt mai mult lăsate la bunul plac al naturii.

Între răchitele vrednice de grijire deosebită, care în țerile noastre încă sunt lățite, vom aminti următoarele feluri.

Răchita roșie închisă (Salix purpurea, Linné). Aceasta crește tufosă, lemnul este mai mult galben și sclipește. Vlăstarii cresc până la înălțimea de 1—2 metri, de pe care lipsesc ramurii laterali, lemnul este vînjos, încât se poate încovoia și creapă după plac. Frunzele sunt lungărețe în forma lancei cu marginile foarte încrețite, partea deasupra este verde închisă, însă cea din jos palidă verde.

Acest fel de răchită se face mai pretutindenea, unde află pământ gras și umed. Fiind că atât frunzele cât și lemnul este foarte amar, nici animalele de casă, nici iepurii nu fac stricăciune în dînsul.

Răchita aurie (Salix vitellina, Linné). Dela colorarea sa frumoasă s'a împrumutat numirea, mai ales se cultivă ca arbore pentru frumseța lui. Fiind că vlăstarii îi sunt foarte fragezi, aceia mai mult se folosesc de cătră vinceleri și grădinari pentru legarea viiei și altoilor.

Răchita lombertină (Salix Lambertiana). Aceasaa se găsește pe malul păraelor de munte. Vlăstarii cresc și peste 2 metri înălțime, pe care nu sunt crenge laterale. Frunzele îi sunt mai late, de colorare verde deschisă, scoarța de pe vlăstari este mai mult galbenă.

Răchita migdală (Salix amygdalina, Linné), se numește așa dela frunzele sale, care samănă cu planta migdalelor. Vlăstarii cresc subțiri și lungi, are lemn foarte vînjos, alb ca neua și trainic, apoi lucrându-și se poate încovoia după plac. Se poate lucra cu dînsa ca cu ața. Frunzele îi sunt lungi de colorare verde sclicioasă, pe margini cu crețe foarte fine. Fiind că mai ales pe marginile văilor crește cu spor, se poate cultiva cu toată ușorătatea.

Răchita ațoașă. (Salix viminalis, Linné). Aceasta crește în tufe numeroase, în pământ gras ajunge înălțimea câte de 2—4 metri. Vlăstarii se dezvoltă fără crenge laterale, de pe cari coaja se poate despoia cu deplină ușorătate, lemnul se poate crepa bine, de aceea se poate întrebuința la cele mai multe lucrări. Are frunze lungi, înguste, de pe marginea cărora lipsesc creștăturile, partea deasupra a frunzelor este verde închisă, partea din jos se pare a fi pėjoasă și sclipește ca mătasa. Vlăstarii de 2—3 ani se pot folosi la mai multe unelte de casă, dar' mai ales de cercuri pentru buți sunt foarte acomodați.

Răchita tiritoare. (Salix repens, Linné). Aceasta este un fel de răchită cu vlăstari subțiri scurți, care se tirăsc seau pleacă pe fața pământului, crește mai ales în șanțuri. Lemnul este vînjos, coaja negricioasă care abia se poate desface de pe vlăstari. Pe lângă toate-că lemnul este foarte fin și bun, încât se poate întrebuința la cele mai frumoase lucrări, totuși nu se cultivă cu grijă, fiind că nu se poate spori din sade, ci numai din rădăcini. Apoi și dacă s'ar planta, fiind că vlăstarii se tirăsc pe pământ nu este destul de bună ca se poată fi cultivată.

Răchita caspină (Salix acutifolia). Aceasta s'a adus din Siberia și fiind că este un fel foarte bun, se cultivă cu multă grijă și se lățește pretutindenea, unde numai se lucră unelte din mlădițele de răchite. Vlăstarii cresc lungi și subțiri, cari sunt netezi, scutiți de crenge laterale, au colorare puțin vînjetă ca roua. Mlădițele sunt vînjoase, se pot crepa și desface ca ața, de aceea se întrebuințează la ori-ce lucrare mai frumoasă și fină cât și la ordinare. Frunzele sunt lungi, de formă lanceolată, pe margini sunt cu colți ca firezul, partea de asupra este verde palidă, ear' cea din jos verde vînjetă și netedă. Aceasta se poate cultiva și în pămintele nêsipoase, dacă numai poate afla apă în anumită afunzime.

Răchita ațoașă. (Salix purpurea gracilis). Aceasta s'a adus dela poalele muntelui Iura și cu deosebire în Țeara-Nemțescă s'a sporit foarte tare. Dintre toate răchitele aceasta este mai prețioasă, fiind că aceasta ne dă vlăstarii cei mai subțiri, cari se pot despica și desface ca ori-care ață. Are vlăstari netezi câte de 3—4 metri lungi, scutiți de ramuri, sunt de colorare verde-galbină. Frunzele îi sunt înguste, lungurețe, cu margini crestate de colorare verde sclicioasă.

Aceste sunt peste tot răchitele mai îndatinate pentru lucrare. După-cum se vede, noi încă avem multe feluri pe lângă văile noastre, abia două feluri sunt străine, cari poftesc grijă deosebită și cultură mai bună.

(Va urma.)

Îngrijirea gunoiului.

Una dintre grijile cele dintâi, ce trebuie să le aibă iarna un bun econom de câmp, este fără îndoială grija de a spori gunoiul.

Cât de însemnat este gunoiul pentru rodirea pământului, tuturor economilor le este cunoscut. Ba sunt pe unele locuri, pământuri, cari numai îngrășate cu gunoiu se pot face roditoare.

Și fiind acum iarna timpul, când mai ales se produce gunoiul, dator este fiecare econom, să-și sporească și îngrijească așa cum se cuvine. Dator este să-și îngrijească așa: ca să-și păstreze în sine toate materiile ce le are, și de cari toate plantele au lipsă, că așa punându-l în pământ să-și îngrășe în toată puterea cuvântului.

Nu poate, ca un gunoiu să aibă și să deie pământului toate materiile de cari plantele au lipsă așa precum îl îngrijesc economii nostri. Căci ce fac ei?

Iarna, după-ce vitele sunt silite a petrece vremea tot în grajd, dau fără îndoială gunoiu mai mult, de unde economii îl scot și-și aruncă în grămadă, aci lăsându-l până primăvara. Primăvara este timpul, când voesc ei să-și ducă pe holde și și atunci, dacă n'au alt lucru. Dacă altele-și îmbulzesc, îl lasă până în a doua și chiar în a treia primăvară, zicându-și că așa putrezește mai bine. Căci ei cred că numai gunoiul putred este bun ca să-și pună în pământ.

Dar' că rău cred numai poate fi vorbă. Și eată de ce: Gunoiul pus în grămadă după câteva zile, începe a putrezi și se înfăbântă, adică trece în dospire.

Tot-odată încep a eși din el fel și fel de gazuri, cari fuseseră în plantele, ce s'au fost dat de o parte vitelor ca nutreț și de altă parte care s'a așternut. Plantele earăși au o nespuse lipsă pentru de a putea crește de nutrire, deci bine ar fi să împedecăm eșirea gazurilor din gunoiu.

De odată cu putrezirea începe a se scurge din gunoiu și așa zisul must de gunoiu, care cuprinde în sine părțile (materiile) cele mai de frunte cu puterea nutritoare din gunoiu și cari se strecură în pământul de sub grămadă, ne aducând nici un folos.

Mult însemnată este pentru pământ și căldura, aceea îl frăgezește, pufăește și-și face roditor, și care bine ar fi dacă în pământ s'ar produce.

Eată dar', că gunoiul prin putrezirea totală perde cele mai de frunte materii și însușiri ale sale, și așa în loc să devină mai bun, cum cred economii nostri, devine tot mai rău, adică mai sărac în materii nutritoare. Vedem prin urmare, că putrezirea nu numai că nu folosește gunoiului, dar' ea îi și strică. Așa fiind,

noi trebuie să împedecăm putrezirea lui totală.

Deci gunoiul trebuie făcut grămezi și se calcă pături peste olaltă. Primăvara apoi se poartă pe pământ. Cu cât gunoiul se afla în dospire mai bună și este plin de căldură și zamă, cu atât este mai bun pentru plante.

Bine este, dacă de toamna facem o groapă pentru gunoiu, mărimea atîrnă dela trebuință. Păreții și fundul groapei îl bătucim, bine e, dacă atât fundul cât și păreții îi oblojim mai întâi cu lut și apoi îi bătucim, ca astfel mustul, ce se produce mai târziu, să nu poată intra prin pământ sau să se scurgă cu ușorătate de pe gunoiu.

După-ce astfel am pregătit groapa, punem gunoiul în ea.

Din când în când gunoiul pus în groapă îl îndesăm și-l stropim cu urină sau și cu apă. Prin îndesare și stropire cu urină îl îmbogățim cu materiile cuprinse în dînsa.

Lucrul acesta îl poate face ori-și-care econom, ca adecă se-și grijească sporirea gunoiului mai ales acum, când și așa alte lucruri în câmp n'are și să-l și facă, căci numai așa poate avea un gunoiu bun și gras, care purtat pe pământ va da roadă îmbelșugată.

Săliște.

i.

Știri economice.

Congresul însoțirilor. În 8 I. c. st. n. s'a ținut în Budapesta congresul însoțirilor, la care s'a înfățișat aproape 200 de înși, ca să se sfătuească despre proiectul însoțirilor prelucrat de ministrul justiției. Peste tot din noul proiect sînt combătute următoarele părți ca unele, cari ar fi spre paguba însoțirilor. În primul rînd îngreunează întemeierea, căci în loc de garanție sau chizeșie ori ipotecă materială, poștește garanție morală, a cărui statorire umblă cu multe formalități. Părțile din proiect, cari restrîng la anumit loc sau teritor, cercul de lucrare a însoțirilor, și că ori-care membru, fără privire la numărul părților fundamentale nu poate avea decât un singur vot, asemenea sînt împedecăminte grele. În unii §§. se statorțește, ca judecătorii să aibă puterea apretierii, cine poate fi membru în direcțiunea însoțirilor, și cine nu luându-se de basă proprietatea. Congresul poștește, ca acest drept cu privire la membrii din direcțiune să fie stabilit în statutele însoțirii. Nu se poate primi de corectă orînduirea, prin care comisiunii de controlă și revisuire i-se dă o putere, care nu se ține strîns de cercul lucrării sale, ca adecă să poată suspenda întreaga direcțiune ori pe unii membri din aceea, înainte de adunarea generală. Mai face unele excepțiuni cu privire la regulile de pedeapsă, cari le află prea aspre. Pentru combaterea părților îngreunătoare din proiectul însoțirilor congresul va lucra un Memorand, care se va preda ministrului de justiție cu rugarea, ca să schimbe în proiect §§. cari ar fi îngreunători pentru însoțiri.

Darea pământului în Austria. Ministrul de finance din Austria, Bilinski,

în comisiunea dărilor a declarat, că luînd în socoteală starea grea, în care se află economii în aceste vremuri, când produsele economice n'au de loc preț mulțumitor, guvernul, adecă stăpînirea și-a propus a reduce (impuțina) darea de pământ. Amintește proiectul de reformă, în care s'a statorit ca darea de pământ să fie scăzută cu 10%. Luînd în bună apretiere greutățile economilor, în unele casuri dorește a impuțina dările chiar înainte de ce s'ar putea pregăti legea. Această reducere interimală deocamdată ar fi de 750.000 până 800.000 fl. Deputatul *Abrahamovici* vorbind despre scăderea acestei dări a fost de părere, că dînsul ar dori foarte mult, ca darea pământului să fie redusă cu 2½ milioane; dar stăpînirea nu poate primi propunerea, și adecă, o reducere atât de mare ar clătina budgetul anului viitor, care și de altcum nu este compus așa ca să se poată scărița. Dacă însă se primește propunerea stăpînirii, atunci fondul pentru îmbunătățirea pământului s'ar putea ridica dela 750.000 fl. la 1.000.000, cu care la toată întemplantura agricultura s'ar putea îmbunătăți foarte mult. În urmă ministrul declară, că stăpînirea va lucra din toate puterile, ca reforma referitoare la darea pământului să poată ajunge fapt împlinit, în vreme cât numai se poate de scurtă.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 183. M'am însurat și am șezut cu muerea o jumătate de an, mai târziu a intrat între noi ceartă. Atîta m'a tot năcăjit, până am fost silit de o-am pus pe car cu toate ale sale și am trimis-o la tatăl-seu acasă cu avere cu tot. Mai peste puțină vreme am rugat-o să vină înderăt, dar n'a voit nici-cum zicînd că eu am țipat-o. Am probat să o aduc cu sabor, însă n'am isbitit. Socrul voește a o slobozi pe ea fără avere dar ea nici așa nu voește să vie înderăt. Ce aș avea de făcut ca să o pot aduce acasă cu avere cu tot. M'aș despărți de ea și nu știu cum să mă despart, mă rog de povețe.

C.-Mănăștur.

Abonentul 5060.

Răspuns. Bine ai făcut că te-ai însurat; dar rău ai lucrat că ți-ai alungat nevasta. Dacă ai trimis-o la tatăl seu nu trebuie să-i dai și averea, că acum s'ar întoarce mai bucuros la avere. Totdeauna trebuie a lucra cu socoteală, vezi câtă grije ți-ai făcut că o rogi să vină înderăt, dar ea zice că ai țipat-o, dar acuma ai lua-o de bună? Este greu de aflat leacul ca să o poți aduce mai ales cu avere cu tot, n'ai decât să începi cu dragostea și cu binele, apoi dacă nici așa nu merge, vei ruga pe solgăbiru să ți-o trimită cu gendarmi; dar câștigându-o a doua-oară să fii mai bărbat cu dînsa. Despre despărțire nici vorbă nu poate fi chiar nici popii cei noi ungurești nu vă pot deslega de cătră olaltă, decât cu multe cheltueli, deși mare putere li s'a dat!

Întrebarea 184. M'au bătut trei Jidani și eu i-am pârțit îndată la judecătorie. Am pus 4 martori, cari au spus că ei m'au bătut, dar Jidanul cel mai bătrîn a făcut cu 12 zile mai târziu adeverință cu medicul, fiind că el era vînat de matrici, medicul i-a dat adeverință aflându-l matricos, și-a pus și el 4 martori, din cari nu s'au înfățișat la judecătorie numai 2 înși. Acestia au mărturisit că ei au văzut că l-am tras pe Jidan jos, dar ei au văzut că l-am tras pe mine. Dacă am eșit afară m'a silit între 4 ochi să mă impac cu dînsul

cu 12 fl., eu n'am voit fără 50 fl. Oare ajunge-l-voiu cu legea, sau mă va ajunge el?

C.-Mănăștur.

Abonentul 5060.

Răspuns. Dacă patru martori spun că Jidanul te-a bătut, atunci zadarnic umblă matricosul cu înșelătorii, că tot ai să-l dobîndești cu legea. Spusa martorilor Jidovilor o poți ușor răsturna, da ei au putut să vadă că a fost tras pe jos Jidanul; dar vorba este cine a fost dedesupt. Dacă ei te-au bătut au putut să fie pe jos, dar așa că te apăsau cătră pământ. Dacă Jidovul eșind dela judecătorie te-a imbiat cu pace și 12 fl., să fii sigur că vede perdere, dacă n'ar fi așa, atunci ar ști ei cum să te joace ca să rămâi jupuit. Dacă vezi că-i poți învinge să-i dai pe mîna unui avocat bun, care fii încredințat că îi va învăța la omenie și pe d-ta te va scuti.

Întrebarea 185. Există ceva carte care să cuprindă în sine cum ar trebui dofortite vitele, sau cai, rîmători, când le lovește ceva boală? Eu aș cumpăra o astfel de carte care altcum ar fi de folos la tot economul ca să știe el cu mîna sa ajuta vitelor morboase. De multe-ori per până mergem la alte sate sau la orașe după veterinari. Mă rog a-mi scrie unde se află și cu cât se poate cumpăra?

C.-Mănăștur.

Abonentul 5060.

Răspuns. Așa este economul bun, trebuie să aibă la îndemână carte pentru a pute lecul vitele sale. Astfel de carte avem și încă destul de bună. Este lucrarea unui veterinar român, B. Cornea sub numirea: *Veterinarul de casă*, aceasta se poate cumpăra dela *Institutul Tipografic* din Sibiu cu prețul de 2 fl. În această carte sînt arătate toate boalele vitelor cu semnele din cari se pot cunoaște boalele și cu lecurile trebuincioase. Ar fi bine că cel puțin toată comuna să aibă câte o carte. S'ar pute cumpăra pentru școale de unde o pot folosi toți sătenii.

Întrebarea 186. Am o boală foarte grea, care am căpătat-o mergînd la un deal prin viscol și ger mare, așa m'am rîcit. Fiindcă n'am fost aproape de medicul cercual, nu l-am cercat pîn' la un an de zile. Leacurile date nu mi-au folosit nimica. Timp de o lună am fost și în spital, dar tot înzadar.

Medicii mi-au spus că am căpătat reumatism sau podagră pe subsuori prin ambe părțile, cari sînt verzi ca iarba mirosind foarte greu, și tot mereu mă arde ca focul peste întreg corpul, mai cu seamă prin gură și prin cap mai rău, limba mă ustură, fiindcă este tot albă ca friptă

Cînd m'a cuprins morbul, eram de 25 ani, de atunci încoace m'am gârbovit de piept și de spate.

Ilva-mare.

Boca Trifon.
econom.

Răspuns. Boala d-tale este cu mult mai grea decât noi să-ți putem ajuta cînd după mărturisirea celor zise, chiar nici medicii nu mai sînt în stare să o poată vindeca. Rău ai făcut atunci cînd numai după un an ai mers la medic. Cine este lovit de boală nu este iertat să lase ca să îmbotrânească boala, ci îndată să împărțasească cu medicul. După părerea noastră, poți cumpăra cartea dată de părintele *Kncipp: Cura de apă*, care costă 1 fl. 70 cr. și se află la *Institutul Tipografic*. Din aceea poți afla unele îndrumări bune, vei încerca ca mulți alți oameni cu năcaz ca să poți scăpa de boală.

Monografia economică-culturală

a comunei

Gurariului.

Scrisă de Ioachim Muntean, preot.

(Urmare).

Cheltueli.

În cei 3 ani trecuți s'au dat pe hârtie fl. — 6) 5.24
Cametele provisorului pe 3 ani « 5.18)
Mai rămân deci a se împărți « — 52.06

Repartiție.

În cassa alodială — presupun că sub ea se va fi înțeles lada orașului sau a cercului Sibiu, de care se ținea comuna — au să între din suma de sus $\frac{2}{3}$ « 34.44) 52.06
În lada satului rămâne $\frac{1}{3}$ « 17.22)
După-cum se vede mai sus au să între în cassa alodială « — 34.44
1759. Au intrat în cassa alodială conf. cvit. lit. A. » 24.36)
1761. Au intrat în cassa alodială conf. cvit. lit. C. » 8.20) 34.44
1761. Au intrat în cassa alodială conf. cvit. lit. E. » 1.48)

Ad. Kissling m. p.,
provis. alod.

Adaug că banii se compuneau — până la introducerea monetei convenționale și vieneze — din florini așa numiți «rainici» germani de câte 60 cr.

Pe anul 1759:

Fiind în acest an vinul acru și rău, n'a voit nime să-l iee în arândă, fără numai Vasilie Cont, care dă . . . fl. — 31.15
Arândă belitoarei o plătește tot Vasilie cu » — 12.30
Arândă rachiului tot el » — 4.—
Suma . . . fl. — 47.45

Repartiție.

În cassa elodială să se transpună $\frac{2}{3}$ » 31.50) 47.45
În lada satului rămân $\frac{1}{3}$ » 15.55)

În anul 1760 a ținut arenzile Șerban Bratul cu prețul din 1758, în 1761 Coman Lupe tot așa.

Cheltuelile ce se făceau cu diregătorii și cu bătrânii satului în casele juzilor ca „loc de judecată“ se creștau pe răvaș și la sfârșitul anului — 31 Octomvrie — eșia inspectorul scaunului, ori trimetea un scriitor la fața locului și alcătuia computul, comuna neavând scriitorul ei propriu, până cătră anul 1802, când s'a înființat post de notar cu 6 fl. simbrie și câteva (6) gălete de grâu pe an. Plata în bani i-s'a urcat însă repede din an în an. Tot la terminul arătat mai sus se făcea și schimbarea diregătoriei.

Ca fiind din multe puncte de vedere interesant, las să mai urmeze în extras și computul elodial al liberei comune regești «Gurariului» din comitatul, odinioară scaunul Sibiiului, pe anul militar 1784/5:

Sumarul venitelor.	Să între		Întrați		Restează	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
La sfârșitul anului 1784 în număr	59	5	—	—	59	5
M. Binder rest din arândă vinului pe anul 1783 . . .	84	—	—	—	84	—
Arândă vinului și a rachiului pe anul curent	172	—	172	—	—	—
Suma	315	5	172	—	143	5

Cheltueli.

1 Simbrii pe a. curgător ș. a. judeului fl. 16.40
părgarului (ad. juratului) celui mai bătrân 16.40
celui de mijloc 5. 5
Celui mai tânăr 4.41
Pristavului 4.—
Gornicului 4.31
Porcarului 4.—
Dascălului 6.42
Contribuția pentru jude 6.37
2. Datorii passive 298 52/6
3. Interese după ele 19 16
4. Diverse cheltueli mărute din care amintesc:
Celor 6 săteni trimiși la executarea (ad. frângerea cu roata) lui Horia la Belgrad (spre a le sluji poate de pildă înspăimântătoare!) fl. 6.—
Pentru tabele de dare (numai) fl. —.12
Pandurilor, săbădașilor și și trabanților dela comitat pentru isprăvuri în comună 33 copuri de vin cu fl. 4.7
În casa judeului s'au cheltuit pe carne, grâu, sare, piper, urez, verdețuri, slănină, oțet și altele fl. 27.5
Bătrânilor (ca acum reprezentanța com.) competență la Paști 4 urne (ferii) de vin (à 56 cr.) fl. 3.44
Fân și paie pentru husari fl. 2.57
Decimatorului la 1-a și a 2-a dijmuire fl. 1.31
Maistărului de fântâni din Sibiu pe 4 zile (nu cumva pentru regularea iazului pe „Șant“?) fl. —.28
Ospetul dijmilor (poate a spicoaselor) fl. 7.28
Bătrânilor din Cristian pentru dijmuit (noi dăm dijma și tot noi purtăm și cheltuelile — dar' în multe privințe și acum e tot cam așa!) fl. —.51
La luarea dijmei de eucuruz, cănepă, miei, vama morii fl. 2.15
La alegerea de jude 7 urne vin (à fl. 1.12) fl. 8.24
Aldămașul cantorului floreni —.28
Bătrânilor și altor săteni chemați prin poruncă la Cristian pe 2 zile 20 copuri de vin (à 7 cr.) fl. 2.20
Comunității din Turrișor pentru slobozirea câmpului fl. —.56

Să ese	Eșiți		Restau	
	fl.	cr.	fl.	cr.
68	56	68	56	—
298	52/6	—	—	298 52/6
19	16	—	—	19 16
94	56	94	56	—
481	1 2/6	163	52	317 21 2/6

În computul an. 1809/10 obvine o poziție cu fl. 7.30 diurnele unui jurat la facerea podului peste «Părăul cânelui» lângă «Dumbrava» Turnului, pe unde mergeau odinioară Gurenii la Sibiu. Spun însă bătrânii, că mult s'au hârjolit înaintașii lor cu Turnerii pentru câștigarea dreptului de drum peste hotarul acestora și numai după-ce s'au transportat lemnele trebuincioase la biserica din Sibiu, între cari cu deosebire «inima», bradul cel mare din turn, lung de 9° (stângini), care printr'alt loc nu s'a putut cărași, au căpătat ca răsplată îngăduința aceasta dela oraș.

Faptul acum povestit ar pute să stee în vr'o legătură oare-care cu cele două poziții din computuri.

Un astfel de jurnal cuprinzător de cheltueli mestecate și numit «Hannen-Register» („Registru judecesc“) se alcătuia în ființa de față a bătrânilor satului, se cetea apoi și întărea de comuna adunată.

Din suma întratelor cu fl. 172.—
Substrăgând eșitele cu » 163.52
rămân la sfârșitul an. 1785 în ladă bani gata fl. 8. 8
și restanții de încasat » 143. 5

Din socotelile anilor următori extrag numai câteva puncte singuratic. Așa de pildă în anul 1785/6 s'au vândut 569 porțioane de fân în loagăr cu

fl. 18.58 și tot acolo peatră de fântână de fl. 55, ear' în 1787/8 au intrat pentru peatră la spital 9 fl.

În anul 1791 s'au trimis 2 deputați la primirea omagială a împăratului Leopold II. în Sibiu cu 1 fl.

În anul 1797 s'a dat pentru un recrut cumpărat și asentat fl. 83.20.

În anul 1798 s'a cumpărat seară, ovės și fên pe seama dragonilor de fl. 20.43 și fl. 27.15, ear' în 1800 s'a dat de bună voe contribuție de rășboiu 18 fl. Venite au intrat atunci fl. 481.3 și s'au cheltuit florini 226.32. Mai erau pretensiuni să între fl. 124.9, ear' datorii restante fl. 222.—

În anul 1806 a contribuit comuna la cumpărarea unui cal dăruit împăratului Franz II. (al Austriei I.) cu fl. 162.30 (cât ar fi trebuit să deie în porție Sibiu! și cât va fi eșit dela toate comunele — cele multe românești! Darul însă anevoie se va fi prezentat sub această firmă). Tot atunci s'au cheltuit și cu ospetarea regimentului de infanterie. Baron Splenyi reîntors din bătaie fl. 15.15. Tot fapte și jertfe patriotice, cari se potrivesc cu firea poporului nostru. În același an s'au dăruit copiilor recrutului Constantin Nicoară — ca să nu moară de foame — un ajutor de fl. 10.— O asemenea faptă umanitară (de iubirea deaproapelui) a săvârșit comuna și în vremea foametei celei mari la anul 1815, când între familiile rămase de cei 8 bărbați luați și duși în cătanie — 8 femei cu 23 copii — a împărțit ca ajutoare 31 ferdele de grâu în preț de fl. 155. Tot atunci a iertat și arândă anuală a beaturilor și anume a lui Petru Dămian pe ferdela din sus cu fl. 406, ear' a lui Ioan Constantin pe cea din jos cu fl. 431.— dovedindu-se că din pricina lipsei nemai pomenite de bucate și cu deosebire de vin, sus numiții arândași n'au fost în stare să țină nici barem vinul trebuincios la cuminecarea bolnavilor. De aceea obștească a fost bucuria când archidiaconul Ilie Pop sau Popovici s'a îmbiat ca arândaș cu fl. 60.— de timpul din 1 Iulie până la 31 Octomvrie 1815.

În anii următori s'au sporit atât venitele cât și datele. La anul 1825 comuna numără la intrate fl. 2576.22 și fl. 3358.— în pretensiuni active (împrumuturi), ear' cheltueli fl. 1557.01; deci un activ de fl. 4377.21. În decurs de 4 ani — la 1829 — s'au urcat intratele la fl. 6158.51, cheltuelile la fl. 2891.41; ear' pretensiunile restante la fl. 7287.03. Activul întreg face deci fl. 10554.11. Și să nu se uite, că între cheltueli se cuprinde și suma speșelor comisionale de proces pricinuite cu privilegiul complanției (împăcării) certelor de hotar cu comuna Cristian, care singură face fl. 698.50 bani socotiți de altcum în monetă „vieneză“ nu «convențională» ca și toate celelalte poziții din comput. Ear' ca obiecte de arândat avea comuna numai regalul cărcimelor și cele 2 mori comunale.

Acestea din urmă își au însă istoria lor deosebită și în parte destul de interesantă, pe care mă voi încerca în cele următoare să o schițez cât de pe scurt.

(Va urma).